

age^M

Život je nádherný v každém věku 1/2016

Historie je učitelka života

8 Petr Nesvadba:
Žijeme v době
sloganů a zkratek

12 Dolores Baťová:
**Dědeček nás učil
lásce k domovu**

18 **Praha magická**
aneb Když je historie
osudem

Život je nádherný v každém věku

Z obsahu

<p>6 Epištoly: Historia magistra vitae</p> <p>8 Téma: Žijeme v době sloganů a zkratek</p> <p>11 Fejeton: Korektnost?</p> <p>12 Rozhovor s Dolores Baťovou:
Dědeček nás učil lásce k domovu</p> <p>16 Vzpomínky: Jak jsem poznal Baťovu brazilskou rodinu</p> <p>18 Dvojrozhovor: Praha magická
aneb Když je historie osudem</p> <p>22 Divadlo: Masaryk s humorem,
ovšem s úctou</p> | <p>25 Fejeton: Změna je život</p> <p>27 Soutěž: Srdce s láskou darované</p> <p>32 Rozhovor s Jitkou Šuranskou:
Hudba má otvírat srdce a dávat lásku</p> <p>36 Portrét: Do školy pěšky několik dnů
po zamrzlé řece</p> <p>40 Reportáž: Muzeum s exponáty ze stodol
a z kopřiv</p> <p>42 Povídka: Deset vteřin</p> <p>44 Tvoření pro radost:
Dárková taška z dopisní obálky</p> |
|--|--|

Distribuuje zdarma také na všechny základní a vybrané mateřské školy v ČR. Náklad 8000 výtisků.

Vydavatel:

ANTECOM s.r.o., Blatenská 2166/7, 148 00 Praha 4
IČ: 2836 2926, produkce@antecom.cz, www.antecom.cz
Tel./fax: +420 272 935 558

Redakční servis: +420 602 313 176

Šéfredaktorka: PhDr. Jana Jenšíková, jednatelka společnosti ANTECOM,
vydavatelství časopisů TRADE NEWS, AGE a TECH EDU

Redakce: Mgr. Miloslav Jenšík, PhDr. Věra Vortelová, Mgr. Luboš Y. Koláček,
PhDr. Jiří Frey, Ing. Vlasta Piskačová, PhDr. Jozef Gáfrik, CSc.,
Ing. Mgr. Daniel Libertin, Tomáš Kiss

Grafická úprava: Hana Melčová

Produkce: Mgr. Marek Jenšík

Datum vydání: 14. 3. 2016

Vydáno v Praze jako dvouměsíčník. MK ČR E 20841 / ISSN 1805-5524

Partner:

OPTYS, spol. s r. o.

U Sušárny 301, 747 56 Dolní Životice

Tel.: +420 553 777 392, e-mail: skola@optys.cz

Tisk a distribuce: OPTYS, spol. s r. o.

Náklad: 8000 kusů

Foto na titulní straně: Pražský orloj (Shutterstock)

Za obsah inzerce zodpovídá inzerent. Žádné části textu nebo fotografií nesmí být používány, kopírovány nebo jinak šířeny v jakémkoliv formě či jakýmkoliv způsobem bez písemného souhlasu vydavatele.

www.age-management.cz www.srdceslaskou.cz

Jana a Marek Nesázalovi jsou majiteli Boutique hotelu RADUN**** v Luhačovicích, který svými službami navazuje na prvorepublikovou tradici. Od počátku podporují soutěž Srdce s láskou darované také tím, že pedagogovi vítězného týmu poskytují ve svém hotelu třídní relaxační pobyt pro dvě osoby.

Jana a Marek Nesázalovi: Časopis AGE byl láska na první pohled

„Časopis AGE byl pro nás láska na první pohled! Bezprostředně potom, co nám ho vydavatelé manželé Jenšíkovi při našem prvním setkání darovali, jsme se do něj opravdu zamilovali. A o tuto svou lásku se dělíme i s našimi hosty již více než dva roky, kdy je AGE nezbytnou součástí výbavy pokojů Boutique hotelu RADUN**** v Luhačovicích.

AGE nás velmi obohacuje zejména tím, že posiluje naše sebevědomí a navzdory strašení většinových médií podporuje naši naději, že svět kolem nás se vyvíjí dobrým směrem.

AGE nás také inspiruje. Například když jsme vloni na našem nádvoří obnovili prvorepublikovou tradici Vánočního stromu republiky, věnovali jsme sbírku s ním spojenou ve výši 2500 korun na organizaci soutěže Srdce s láskou darované. Náš symbolický Vánoční strom republiky rázem dostal prostřednictvím této úžasné soutěže krásný novodobý smysl, jak účinně pomáhat druhým. Děkuje!“

Lenka Horáčková je učitelkou na 1. stupni v ZŠ Svatobořice-Mistřín. Tým pátáků pod jejím vedením si vloni z pražského Studia Ypsilon odvezl jednu z prvních cen Srdce s láskou darované za své Srdce pro Filípka.

Lenka Horáčková: Děkujeme vám za úžasnou soutěž, která otevírá srdce

„Chci vašemu týmu moc poděkovat za úžasnou soutěž, kterou jste pro děti vytvořili a kterou již druhým rokem organizujete. V této neklidné době je to obzvláště potřebné. Právě vaše soutěž ukazuje, jak je nutné otevřít srdce, vážit si lidského života a vzájemně si pomáhat. Děkuji také za výtisky časopisu AGE, které od vás dostáváme do školy. Je o ně zájem mezi učiteli i mezi žáky, tak kolují ve třídách či jsou k dispozici na volně přístupných místech. I když se naše škola v letošním roce do soutěže nezapojila, sledujeme, jak pracují jiní, posíláme hlasy. Já osobně jsem již přečetla velkou část zaslaných příspěvků – jsou úžasné. Budete mít opět těžkou roli vybrat ty nejlepší. Ať soutěžení i závěrečné vyhodnocení přinese radost vám i vítězům. Moc si vážíme vaší práce.

Ráda bych se podělila o radostnou zprávu. Filípek, kterému jsme věnovali vloni my naše Srdce, je již po operaci. Dostal nové srdce, vyrostl a je úžasně veselý a milý student. Dál šíří vaši myšlenku pomoci, a když město Kyjov pro něj uspořádalo koncert, věnoval výtěžek nemocnici v Praze pro další pacienty.“

0 dějepise

Můj dědeček, o němž už v AGE byla několikrát řeč, učil sice shodou okolností matematiku a deskriptivní geometrii, ale v hloubi duše miloval dějepis. Historie byla jeho vášní, a protože měl navíc vynikající paměť, pamatoval si kdejaký letopočet. Ve snaze vzbudit i v mé dětské duši podobný zájem, vyprávěl mi příběhy a korunoval je letopočty. Což samo o sobě bylo fajn, jenže pak v sobě nezapřel duši kantora a následovaly otázky: Kdy se narodil Karel IV.? Kdy založil Karlův most a kdy Karlovu univerzitu? Kdy byla a jak dopadla bitva tří císařů?

Na rozdíl od něj nemám odjakživa paměť na letopočty a biflovat se je mě opravdu nebavilo. Takže jsem už jako malá oponovala: A jak to víš, děde, že to bylo právě v tom roce, a ne jindy? A že to bylo v červenci, a ne v červnu? Tím jsem ho dokázala pořádně vytočit, protože datum bylo přece jasné – historici je zapsali a my se je takto od té doby učíme. A co když to zapsali špatně? ptala jsem se bezelstně dál...

Vzpomněla jsem si na něj během příprav tohoto AGE. A to když jsme s legendárními pražskými průvodkyněmi zavedli řeč na historické mýty. Například o Karlově mostu se říká, že byl založen v roce 1357, 9. 7., v 5.31 ráno. Bylo to proto, že jde o vzestupnou a sestupnou řadu lichých čísel. Karlu IV. to takto poradili, proto-

že podobná konstelace prý zaručovala šťastné osudy mostu, pokud bude jeho základní kámen položen právě v tomto momentě. Navíc sestava hvězd nad Prahou v ten okamžik měla být rovněž velmi příznivá. Roztomilé je, že tehdy se žádné minuty neřešily. Je to tedy historická fáma. Karlův most byl sice založen v roce 1357 a snad i 9. 7. Ale na sto procent přesně se to neví. Dědečku, nezlob se...

Nebo když jsem si u povídání s vnučkou Jana Antonína Bati Dolores Baťovou uvědomila, že za mých školních let její dědeček vlastně vůbec neexistoval. V dějepise jsme se učili, že po smrti Tomáše Bati vedli firmu Baťa blíže neidentifikovaní „Baťovi muži“. A že Baťa byl kolaborant a tak. Už tehdy mi vrtalo hlavou, jak mohl kolaborovat, když zemřel před válkou, ale když jsem se na to tehdy zeptala, byla jsem pokárána, že je to přece jasné.

O tom, jaký dějepis jsem se učila ve škole já, jaký se dnes učí školáci a jaký se možná budou učit za dvacet třicet let jejich děti, ani nemluví. Zkusme se nad tím pousmát a možná o to více využít toho, že mezi námi žijí ti, kteří mnohé události skutečně prožili. Najděme je a naslouchejme jim. A hlavně se snažme při posuzování historie používat zdravý rozum.

Jana Jenšíková, šéfredaktorka

Foto: Marek Jenšík

EPIŠTOLY

Historia magistra vitae

Marcus Tullius Cicero (106 až 43 před naším letopočtem) byl politik, senátor, ale do dějin se zapsal především jako nejproslulejší řečník antického Říma. To on je autorem tří slov z titulku, jedné z nejokřídlenějších moudrostí starověku. Napsal je ve spisu O řečníkovi – ale ne přesně ve zkratkové podobě, v jaké je dnes známe a čas od času citujeme latinsky i česky. Historie je učitelka života...

Z nesrovnatelně bohatší a obsažnější věty si ta tři slůvka vypreparovali už naši předkové. Snad pro větší účinnost. Ale dosáhli jí tím? Celá slavná věta zní takto: Historia est testis temporum, lux veritatis, vita memoriae, magistra vitae, nuntia vetustatis – historie je svědectvím času, světlem pravdy, životem paměti, učitelkou života, zvěstovatelkou dávných dob.

Jenže kdo by si větu plnou malebných sousloví dnes ukládal do paměti v celé její šíři a košatosti? Už slyším gymnazistu, po kterém by to někdo chtěl. Když ji bude potřebovat, vygoogluje si ji na internetu.

Historie nesporně opravdu je učitelkou života. Nebo by jí alespoň měla být. To bychom se však nejprve museli dohodnout, která vlastně historie? Pamětníci potvrdí, že i když nevybočíme z rámce našich národních dějin, setkali jsme se už s řadou jejích výkladů. Má generace zná historií této země dobře půl tuctu. A každá je jiná!

Narodil jsem se roku 1936 a do školy jsem začal chodit pár měsíců po atentátu na Reinharda Heydricha, zastupujícího říšského protektora, SS obergruppenführera a generála policie. Tak zněl plný titul té nelidské bestie. Základní poučkou českých dějin podle něho bylo, že má vlast odjakživa patřit do životního prostoru německé říše. Větu, kterou k tomu dodal mezi sobě podobnými, v té době u nás nikdo neznal. Na její uplatnění mělo podle nacistických zasloucenců dojít až při „konečném

řešení“ po vítězné válce. Ta věta zněla: „Čech tu nemá konec konců co pohledávat...“

Všechno dopadlo jinak. Králům všech travičů studní se nepodařilo otrávit ani ty dětské dušičky. Hned jsme se začali učit zcela jinou historii, ve které jsme Němcům napořád dávali na frak. Vítězství nad nacismem aktualizovalo podobu výkladu, kterou vštěpovali už našim rodičům ve školách první republiky. Pyšnila se vítěznými bitvami husitů a hrdinskými činy našich zahraničních vojáků v obou světových válkách, což byla pravda. Ale také naříkala nad tím, kterak jsme tři sta let nevýslovně trpěli v habsburské monarchii – což až tak docela pravda nebyla. Tenhle dějepis nám však nevydržel ani celé tři roky. Po únoru 1948 byl nastolen jiný. V něm se Prezident Osvoboditel, myslitel s upřímným a hlubokým sociálním cítěním, přes noc proměnil v buržoazního politika, který dal střílet do dělníků.

Podobné dějinné kotrmelce se nám namnoze pokoušeli vkládat do hlav ti samí pedagogové, kteří se nedlouho předtím dojímali popisem bitvy u Zborova. Kde také honem vzít jiné. Ke cti nejednoho z těch učitelů je ale třeba říci, že se největším absurdnostem vyhýbali nebo jim alespoň lámali nejostřejší hroty. A kde mohli, zasévali semínka pravdy v pevné víře, že časem vzklíčí.

Na gymnáziu jsme v té éře měli na dějepis muže, kterému jsme pro jeho (nejspíš dost náhlou) lásku k sovětské literatuře říkali Pavka

Má generace
zná historií této
země dobře
půl tuctu.
A každá je jiná!

Korčagin. Jednou takhle přišel do třídy, postavil se doprostřed stupínku, nekonečně dlouho si mračným pohledem měřil celou třídu, až posléze pateticky prohlásil: „Winston Churchill, ten starý padouch, už zase svým válečným paličstvím otravuje svět.“ Odmlčel se a po notné chvíli, aby bylo každému zřejmé, jak moc se musí ovládat, řekl: „Promiňte, soudruzi, ehm, studenti. Nechal jsem se unést hněvem.“ Je těžké si představit dějiny v pojetí onoho chrabrého bojovníka za nový svět?

A potom čas zase jednou trhl oponou. Pražské jaro roku 1968 začalo přebírat polopravdy a lži navržené v předchozím dvacetiletí. Činilo tak překotně, jako kdyby pod tlakem tušení, jaký mu k tomu bude vyměřen lichvářský střípek času – a tak přivádělo občas na svět i nové zkratky a polopravdy. Přijely tanky, přivezly to, čemu se pak bůhvíproč říkalo normalizace, a s ní i další výklady minulosti. Dějiny dokončily oblouk své proměny v pouhopouhou propagandu.

Ale všechno je relativní. V osmdesátých letech minulého století jsem letěl do Střední Asie. Sněhová bouře nad středním Ruskem posunula plánovaný večerní odlet z Moskvy na pozdní dopoledne následujícího dne. V nekonečných hodinách čekání v odletové hale jsem se seznámil s vietnamským vysokoškolským učitelem (běda, zřejmě právě historie). Byl to příjemný člověk. Zkraje mne

snad viděl podobnýma očima, ale potom jsem ho zjevně víc a víc vyváděl z míry. Živě se vyptával na naši historii a já jsem mu pravdivě odpovídal. Pikantní na tom bylo, že jsem se při tom nemusel zásadně odchýlit od výkladu, v té době už běžného v našich školách. Jenže on chtěl, potřeboval slyšet něco jiného. Když přišla řeč na první republiku, zjevně toužil po rudých partyzánech ve Stromovce nebo v Moravském krasu a po přestřelkách na Václavském náměstí. Kdežto já jsem mu vykládal, jak komunističtí poslanci demokratického Národního shromáždění vykřikovali z parlamentní tribuny, že zakroutí buržoazii krkem, a potom to otiskovali v Rudém právu. A to se k jeho žalu nepředávalo z ruky do ruky na ilegálních schůzkách v temných nocích, ale veřejně prodávalo na ulici! Nevěděl, kudy kam. Buď by se musel vzdát svých představ, nebo se rozhodnout, že jsem lhář a snad i provokatér. Očividně si vybral druhou možnost. Ale zasloužil jsem si to. Neměl jsem mu rozmlouvat milovanou pohádku.

Už je to pryč a za námi. Jen bychom si měli dát pozor, aby se konečně i u nás učila (třeba také o nedávné minulosti) jen opravdová historie, kritická a věcná. Pouze ta je učitelkou života. Děje se to tak vždy a všude? Nevím...

Mimochodem: 6. března uplynulo právě sedmdesát let ode dne, kdy „starý padouch a válečný palič“ pronesl v americkém Fultonu projev, který býval označován za první výstřel studené války.

„Od Štětína na Baltu po Terst na Jadranu byla napříč celým kontinentem spuštěna železná opona,“ řekl. „Za touto linií leží všechna hlavní města starých států střední a východní Evropy, Varšava, Berlín, Praha, Vídeň, Budapešť, Bělehrad, Bukurešť, všechna tato proslulá hlavní města i s obyvatelstvem jejich zemí se ocitla v oblasti, kterou musím nazvat sovětskou sférou, a všechna jsou vystavena nejen té či oné formě sovětského vlivu, ale i vysoké a v mnoha případech rostoucí míře ovládnutí z Moskvy.“ Tenkrát mu ten projev měla i u nás za zlé spousta poctivých lidí. Jenže dnes už víme, co bylo dál.

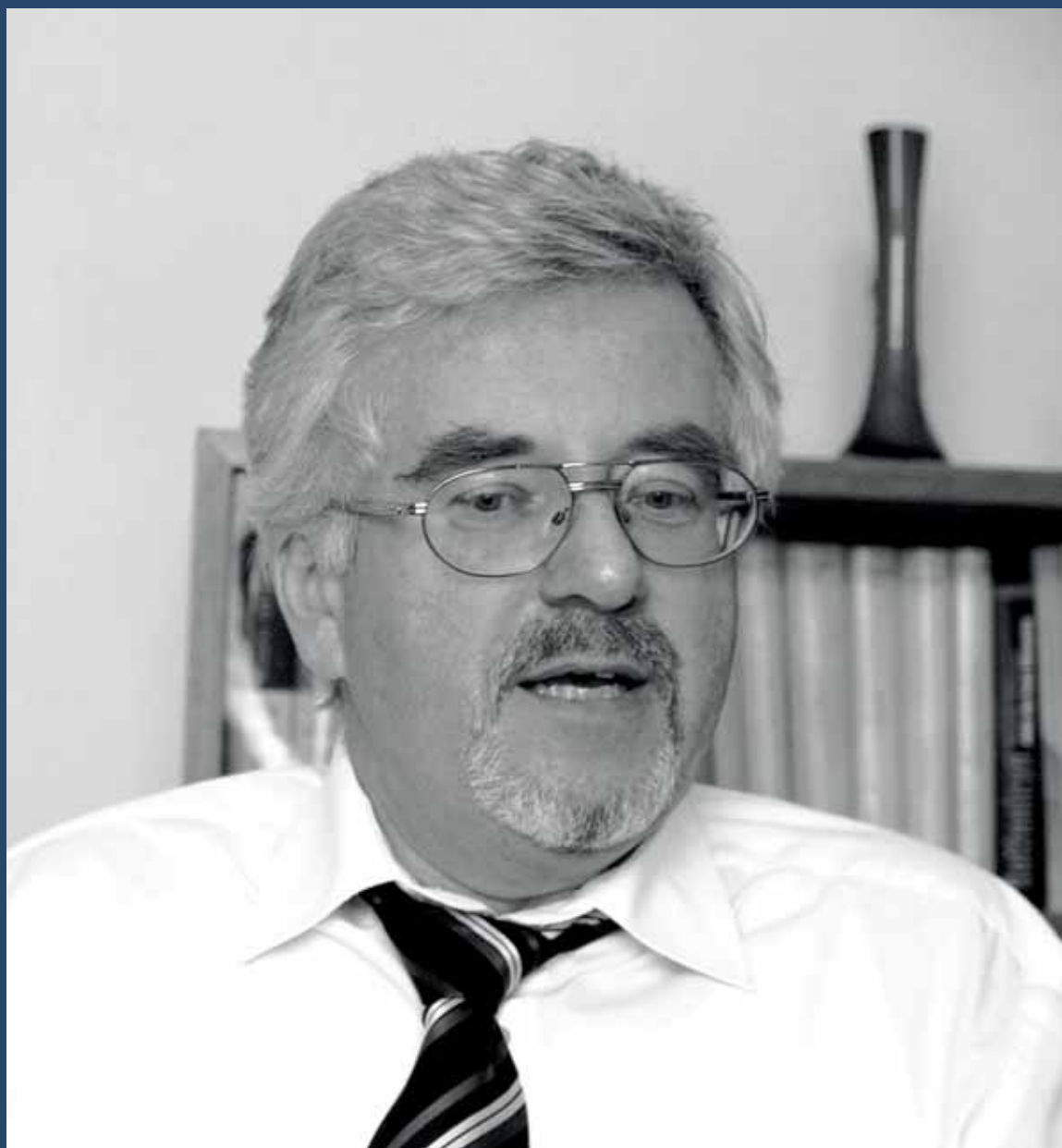
I ta jasnozřivá analýza z Fultonu už patří historii, té věčné učitelce života.

*Text: Miloslav Jenšík
Foto: Shutterstock*

**Dějiny dokončily
oblouk své
proměny
v pouhopouhou
propagandu.**

S informačními
technologiemi,
které nám
mají šetřit čas,
jsme nakonec
dospěli k pocitu,
že ho máme
stále méně.

Petr Nesvadba: Žijeme v době sloganů a zkratek

„Občas se mi v noci zdá, že zmateně pobíhám po nástupišti a hledám vagon, do kterého bych mohl nastoupit. Jeden je vyhrazen pro matky s dětmi, druhý pro muslimy, třetí pro homosexuály, čtvrtý pro nekuřáky... A podobně se začínám cítit v současné Evropské unii,“ svěřuje se profesor historie, kulturní antropologie a etiky Petr Nesvadba.

Jak se stalo, že Evropané vlastně už nevědí, co jsou a kam jdou?

Opustili jsme myšlenku rovnosti před zákonem a pokrok spatřujeme ve zdůrazňování a legislativním ukotvení specifických požadavků komunit. Tak vznikla ghettoizovaná společnost, v níž se rozplynula západní identita. Když dneska potkám nějakou ženu, vůbec nevím, jak se k ní mám chovat. Očekává, že jí podržím dveře a pomohu do kabátu, nebo mě již při názaku galantnosti zpraží pohledem? Nebo vánoční tradice: možná nastane den, kdy raději o adventu vánočního stromu na Staroměstské náměstí ani nepostavíme, abychom se snad nedotkli muslimů...

Starší generace mají srovnání s tím, co bylo, a mohou se vůči vnějšímu světu vymezit na základě životních zkušeností. Jak to zvládají vaši sotva plnoletí studenti? Zajímají se o současné společenské dění a mezinárodní situaci a jak je chápou?

Ještě před pár lety je nezajímaly téměř vůbec, ale během posledního roku se situace podstatně změnila. S migrační vlnou směřující do Evropy výrazně vzrostl jejich zájem o evropská a mezinárodní témata, zejména o islám.

Snaží se jít trochu do hloubky?

Zatím spíš jen jednotlivci. Žijeme v době sloganů, zkratek a manuálů. Většina společností nemá potřebu rozumět souvislostem a hledat ve věcech smysl. Proto ty nářky nad ztrátou národní identity a sounáležitosti, proto ten pesimismus a nedostatek sebedůvěry. Když přinesu na vyučování nějakou knihu, první, na co se studenti ptají, je počet stránek. Aby si studium usnadnili a urychlili, nejraději by si opatřili nějaký manuál i na dějiny. Jak je takový přístup pošetilý, líčí ve své knize *Tyranie okamžiku* sociolog Thomas Hylland Eriksen. S informačními technologiemi, které nám mají šetřit čas, jsme nakonec dospěli k pocitu, že ho máme stále méně.

Podle průzkumů veřejného mínění se myšlenka evropské identity u nás moc nenosí. Historik Petr Hlaváček poznamenává v souvislosti s prvními většími problémy v Evropské unii, že by ho nepřekvapilo, kdyby nemalá část zdejšího občanstva volala třeba po „vystoupení“ České republiky z Evropy a obecně z této planety, případně i z dějin. Takže co vlastně je evropská identita?

Podle Jana Patočky nám antika, především Sokrates, zanechala dva druhy péče, které se vzájemně podmiňují: péči o duši a o obec. Jími se v souvislosti s evropanstvím odlišujeme od ostatních ci-

vilizací. A Husserl dokonce napsal, že jen Evropa má dějiny. Tím chtěl vyjádřit, že našemu jednání by měl předcházet distanc, nahlédnutí, chcete-li kritický nadhled, který by nám měl velet, ať vše, co činíme nebo co se kolem nás děje, stále srovnáváme se svým rozumem a se svým svědomím.

Evropa – příběh s otevřeným koncem

Zdůrazňujete péči o duši a obec, ale evropští politici argumentují v souvislosti s projektem evropské integrace jen přednostmi jednotného trhu. Je to ten základ, o který se můžeme opřít?

Ten musí být především historický a kulturní. Evropa splývá s křesťanstvím a po staletí se vyvíjela na základě společného substrátu, jímž je klasické vzdělání s odkazy na antiku a biblickou dějpravu. Při formulování lisabonské smlouvy však její autoři dokonce litovali i o tom, zda se v ní zmínit o křesťanské tradici. Křesťanství s jeho principy už Evropanům neslouží jako pojítko, tím jsou trh a sociální síť. Někdy bývají zmiňována i média. Ale zrcadlo, které nám nabízí všechny tyto tři „svorníky Západu“, je fragmentární, roztržité. Neposkytují ucelené hodnoty ani normy chování.

V souvislosti s uprchlickou krizí se začalo debatovat o něčem tak samozřejmém, jako je obrana společné hranice. Naši předkové měli tzv. inkolát – politické nebo občanské právo v té které zemi. Nově přijímaný musel slíbit, že za ni bude i trpět. Je to v současné Evropě vůbec reálné?

Doufáme, ale zatím se spíš ukazuje, že se z povědomí Evropanů vytratil pocit, že někam patří a měli by si bránit nejen majetek, ale i duchovní hodnoty. Vždyť jsme dveře pootevřeli sami a teď se divíme, že do nich někdo strčil nohu.

Poradil si někdo někdy v tradičně rozdrobené Evropě se začleněním menšiny do mnohonárodního celku?

Balkánské války v letech 1912 až 1913 přispěly k dalšímu vyostření napětí v regionu a říšská rada ve Vídni si lámala hlavu, jak uklidnit asi 750 tisíc muslimů v Bosně. V roce 1912 byl proto schválen zákon, který striktně stanovil práva a povinnosti muslimské komunity na území Rakousko-Uherska. V roce 2012 byl novelizován a je považován za inspirativní příklad legislativního řešení postavení muslimské minority v evropském státu.

Ve výuce se nesnažím studenty „formovat“ k nějaké předem dané „Pravdě“, ale učím je klást si otázky a v otevřené diskusi hledat pro jejich zodpovídání racionální a korektní argumenty.

PhDr. Petr Nesvadba, CSc.
Vystudoval Filozofickou fakultu UK v Praze, obory filozofie a historie. Na této fakultě poté dlouhá léta pedagogicky působil a absolvoval zde rigorózní řízení i interní vědeckou přípravu. Na pražském Gymnáziu Na Vítězné pláni vyučuje historii, základy společenských věd a komparativní dějiny. Od roku 2005 přednáší na katedře společenských věd Fakulty bezpečnostního managementu Policejní akademie ČR v Praze profesní etiku, filosofii, kulturní antropologii a multikulturní výchovu. Působí rovněž jako pedagog etiky na katedře bezpečnostních studií Univerzity Jana Amose Komenského. Publikuje články v odborných časopisech (např. ve Filozofickém časopise, Bezpečnostní teorii a praxi, Psychologii dnes) a vysokoškolské učebnice (např. Slovník základních pojmů z filosofie – 1999, Filosofie a etika – 2006, Policejní etika – 2009). Na PA ČR je řešitelem vědeckovýzkumného úkolu z oblasti profesní etiky, s výsledky badatelského úsilí vystupuje na konferencích u nás i v zahraničí.

Relativismus – evropské dilema

Evropu s její tolerancí a sebezpytováním poněkud zaskočil a paralyzoval politický islám. Jak chápete toleranci a není někdy na škodu?

Tolerance v sobě vždy skrývá tlumenou latentní agresi. Když jsem se za studií dostal k tolerančnímu patentu Josefa II., ke svému překvapení jsem teprve pochopil, že tolerance má vlastně pejorativní konotaci, protože znamená pouhé strpění. Je to jakýsi shovívavý nadhled někoho, kdo je „vlastníkem pravdy“ a teď už jen odměřuje, kam ten druhý pokročil v oné „povolené odchylce“. Čili když budou sousedé dělat v noci v bytě hluk, řeknu si, počkej ještě deset minut, a pak na ně „vlitneš“.

Pravda se ráda skrývá a je třeba umožňovat, aby se rozličná mínění setkávala a teprve jejich konfrontace odkrývala, k čemu vlastně poukazují. Ale budu-li nahlížet na problémy z různých stran, hrozí zase jiný extrém – že snadno sklouznou ke kulturnímu relativismu neboli k přesvědčení, že každý má vlastně svoji pravdu. Dokonce by se pak mohlo stát, že si zdůvodním cokoli a přestanu rozlišovat dobro a zlo!

Občas jsme vděční alespoň za toleranci, ale já mám raději slovo „respekt“. Ten podle mne znamená, že toho druhého vnímám jako partnera, i když s ním nemusím zcela souhlasit. Respektovat znamená, že mám svůj názor, zastávám jasné hodnoty i normy, ale zároveň jsem otevřen diskusi. To je jiná kvalita než pouhá tolerance. Jenže vyžaduje oboustrannou dobrou vůli, elementární

empatii a v neposlední řadě i ochotu ke kompromisům – čili ani jedna strana si nesmí nárokovat plnost pravdy. A to je problém v celém dnešním světě, nejen v Evropě.

Jak se studenti, kteří vyrostli v politicky korektní společnosti, vyrovnávají s jejich praktickými dopady?

Je to pro ně velké dilema. Pere se v nich korektnost s pocitem národní sounáležitosti. Na jednom semináři ještě před migrační krizí jsem jim položil hypotetickou otázku: Jak by přijali, kdyby byla českou prezidentkou zvolena jednonohá lesbická Vietnamka? Spočil jsem v jedno tři minority, které nárokují specifické zacházení. Koupali na mě a nevěděli, jak mají argumentovat, že to vlastně nechtějí, protože si zároveň uvědomovali, že by bylo patrně korektní tento fakt přijmout... Vzpomněl jsem si tenkrát na film Hádej, kdo přijde na večeři?, v němž rodiče ujišťují dceru, že si může vzít, koho chce. Když je ale poslechne, vylekají se: Ježíšmarjá, proč zrovna moje dítě bude mít za manžela černocha? Ocitli se před tímž dilematem.

Současnost hodně vyostřila vztah majority a minorit. Není však nutno, aby vždy vyústily v konflikt. Jednou jsem se například ptal studenta vietnamské národnosti, kým se cítí být, zda českým Vietnamcem nebo vietnamským Čechem? Tou otázkou jsem ho zaskočil, protože o tom nikdy nepřemýšlel.

Ve výuce se nesnažím studenty „formovat“ k nějaké předem dané „Pravdě“, ale učím je klást si otázky a v otevřené diskusi hledat pro jejich zodpovídání racionální a korektní argumenty.

Většina Čechů pochybuje o evropské identitě, ale v globalizovaném světě nás berou jako Evropany. Vylučuje se naše sounáležitost s větším celkem, když preferujeme národní identitu?

Nevylučuje. Přece když přijedu do jižních Čech, jsem Pražák, na Moravě jsem Čech, v Americe Evropan a na Měsíci pozemšťan.

Text: Věra Vortelová

Foto: archiv Petra Nesvadby a Shutterstock

Korektnost?

Když jsem před několika dny jako obvykle vkročil do domu s pečovatelskou službou, kde bydlí moje 93letá maminka, padla mi do očí vývěska s oznámením paní ředitelky. Sděluje v něm obyvatelům, že „v návaznosti na platnost zákona o základních registrech není nadále přípustné, aby úředníci MČ navštěvovali seniory za účelem gratulace ke kulatým jubileím“. Byrokraticky strohý text pokračuje dále výzvou k případným zájemcům o tento (po dlouhá léta zcela běžný) blahopřejný rituál, aby si stáhli na webových stránkách MČ náležitý formulář žádosti, ten vyplnili a poštou či osobně jej doručili na adresu úřadu MČ...

Chvilí jsem nevěděl, mám-li se smát, nebo plakat. Když jsem se uklidnil, začal jsem přemítat nad rubem a lícem oné korektnosti, která tak okatě „prosakuje“ zmíněným oznámením.

Ano, dnešní západní společnost se úzkostlivě snaží být korektní. Rasově, genderově, sexuálně, zdravotně, politicky, mravně, nábožensky, kulturně, jazykově, věkově a kdo ví, jak ještě. Bojíme se (někteří upřímně, ale obávám se, že většina spíše z obav před hrozcími sankcemi), abychom se nedotkli některé z mnoha „minorit“, které takřka denně vystávají před našima udivenýma očima z bohatého přediva sociálních vztahů a interakcí a (více či méně hlasitě) nárokuje specifické zacházení. Náš svět prostě není (a patrně již nikdy nebude) tak přehledný a čitelný, jako byl svět našich otců, ba dědů; je multikulturně „rozvolněný“, dynamický, diverzifikovaný, soupeří v něm až příliš mnoho zájmových (nátlakových?) skupin, potřeb, zájmů, rolí. My, prostí obyvatelé jedné ze zemí „postmoderního“ Západu, potřebujeme tedy nějaká vodítka, koridory, směrníky, zkrátka korekci.

A to navzdory (ještě nedávno) proklamovaným ideálům liberalismu, volného trhu, občanských práv a svobod.

V zásadě nejsem proti. Určitě je dobré neustále upravovat své chování i svou mluvu (přizpůsobovat kladeným požadavkům), opravovat (hledat a odstraňovat omyly a chyby), případně i napravovat (odstraňovat následky oněch omylů a chyb). Všechny uvedené významy přitom vycházejí z latinského základu „corrigere“. Rovněž ve vztahu k druhým lidem je určitě dobré naučit se je (samozřejmě přiměřeně co do obsahu i formy) opravovat, ba (v rozumných mezích) napravovat.

Zároveň s tím jsem však toho názoru, že bychom neměli ono korigování nechat jen tak spontánně vstupovat do našich životů. Vždy bychom měli (soukromě, ale i veřejně) klást přinejmenším tři otázky: 1. Co je předmětem úpravy, opravy, či dokonce nápravy? 2. Kdo s „opravnými opatřeními“ přichází? 3. Proč tak činí, jaké cíle tím sleduje?

Nebudeme-li se takto hlasitě a důrazně ptát, může se stát, že z našich slov se začne vytrácet jejich skutečný hlubinný smysl, otupíme svůj cit pro označování věcí takových, jaké skutečně jsou, a stále více budeme svoji řeč „halit“ do rozličných konvenčních frází, symbolů a prázdných nálepek, u nichž rozhodující nebude, co zobrazují a nakolik odhalují pravdu věcí samých, nýbrž nakolik „hladce“ a bezkonfliktně kloužou po povrchu komunikačních hladin jako surfaři po vlnách.

Co je však nejhorší, budou se stále více množit případy, kdy se pod „příkrovem“ korektnosti jaksi „vytratí“ konkrétní lidé z masa a kostí (jako v případě citované vývěsky); nebude již záležet na tom, co tito lidé skutečně potřebují, prožívají, co je trápí – a co máme pro ně tedy učinit, nýbrž v první řadě půjde o to, aby byl dodržen určitý předpis, splněna nějaká kvóta, nařízení, rozkaz, v jehož důsledku jsou celé skupiny lidí etiketizovány – a odtud již nemusí být až tak daleko k jejich stigmatizaci, izolaci – a posléze eliminaci. Proč? Inu, přece kvůli rasové, genderové, sexuální, zdravotní, politické, mravní, náboženské, kulturní, jazykové, věkové či jiné „čistotě“! Pardon, chtěl jsem říci „korektnosti“...

Text: Petr Nesvadba

Foto: Shutterstock

Dolores Baťová: Dědeček nás učil lásce k domovu

Dolores Baťová o sobě říká, že je Brazilka, ale má české srdce. S tím se prý nedá nic dělat. Maminka Ludmila a dědeček Jan Antonín jí předali české kořeny, díky nim se naučila milovat českou kulturu – hudbu, lidové tance, literaturu... Svou vitalitou a jakousi vnitřní moudrostí, která z ní při našem setkání vyzařovala, nám připomínala svého dědečka. Tedy představu, kterou jsme o Janu Baťovi měli. Nejen o něm jsme si povídali těsně před jejím návratem do brazilské Bataypory po čtrnáctidenním pobytu v Česku. Jak jinak, než česky.

Nikdy se nevzdávej

Když mluvíte o svém dědečkovi, celá se rozzáříte. Je vidět, že jste měli krásný vztah. Co jste na něm měla nejraději?

Že si na nás děti vždycky našel čas, hodně si s námi povídal. Ve vzpomínkách mi zůstal jen usměvavý, nepamatuji se, že by byl někdy protivný, i když měl velké starosti. Působilo na nás silně jeho charisma, obdivovali jsme jeho vnitřní sílu, obrovskou pracovitost, to, že měl do poslední chvíle energie na rozdávání. Nikdy nerezignoval, nevzdával se – a učil to také své děti i nás, vnoučata.

Vraťme se na tomto místě trochu do historie. S Janem Baťou provedl čas několikrát veletič. Byl nevlastním bratrem Tomáše Bati, zakladatele světového prvorepublikového impéria Baťa ve Zlíně. Již v letech 1919 až 1920 řídil Baťovu továrnu v americkém Lynnu, pak asi rok obchodní oddělení v Londýně. V letech hospodářské krize byl jeho blízkým spolupracovníkem, stál například za myšlenkou stavět továrny přímo v cizích zemích, aby bylo možné bojovat s vysokými cly a udržela se konkurenceschopnost. Přesto bylo po tragické smrti Tomáše Bati pro mnohé překvapením, že si jako svého nástupce vybral právě bratra Jana.

To máte pravdu. Avšak další vývoj dal jeho rozhodnutí za pravdu, Baťa pronikal do celého světa. Pod dědečkovým vedením se počet podniků zpětinásobil na celkových 120, stejně jako počet prodeje na více než 5800. Počet zaměstnanců vzrostl z přibližně 16 tisíc na více než 100 tisíc! Tehdy se

u českého Bati učili zásadám úspěšného podnikání i ostřílení američtí a angličtí byznysmeni!

Kromě toho byl Jan Baťa i významnou osobností veřejného života. Říká se, že se o něm ve třicátých letech dokonce uvažovalo jako o jednom z kandidátů na prezidenta Československa, což se mu později možná stalo osudným.

Pravdou je, že mu Beneš asi nezapomněl, že se stal jedním z nejhlasitějších kritiků mnichovského diktátu. Dědeček chtěl, abychom se německé okupaci bránili, se svými zaměstnanci věnoval na obranu státu 30 milionů. Vyprávěl nám, jak prosil Beneše o audienci, a když se mu jí konečně dostalo, jak se snažil jeho rozhodnutí zvrátit. Ale Beneš ho tehdy vyprovodil slovy: „Politice rozumím já, vy se, pane Baťo, držte svého kopyta.“

V roce 1939 pak můj dědeček emigroval s rodinou a nejbližšími spolupracovníky do USA a v roce 1941 se trvale usadil v Brazílii. Ovšem nerezignoval, začal zde budovat továrny a později průmyslová městečka. Počítal s tím, že se po válce stanou dalšími filiálkami zlínského podniku. A také není pochyb o tom, že za války žádná jiná soukromá osoba nepřispívala na český odboj tak vysokými finančními částkami jako on.

Do své domoviny se však už nikdy nevrátil.

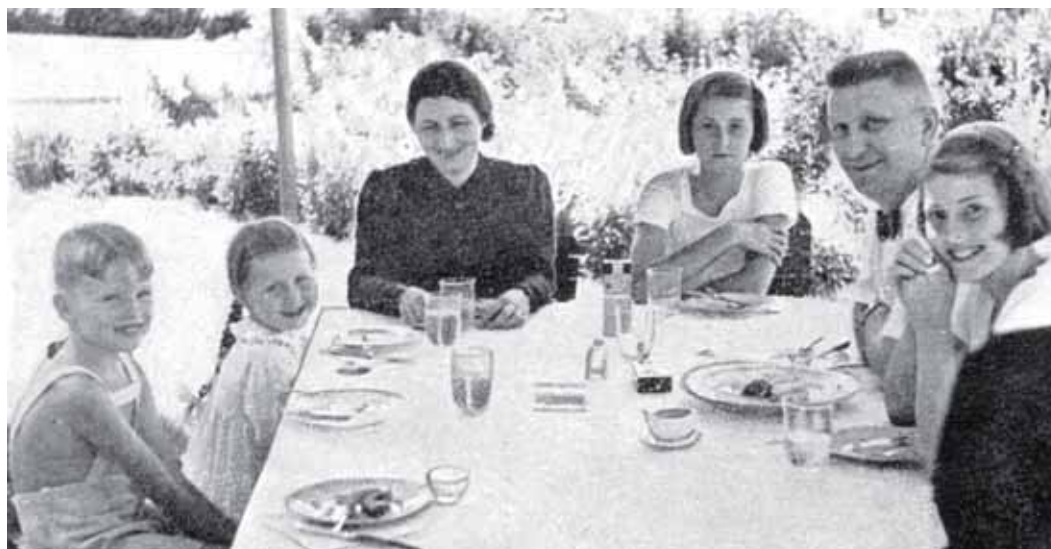
Jsmo přesvědčeni, že právě i z iniciativy svých britských a amerických obchodních konkurentů byl zapsán na tzv. černou listinu podniků podporujících Němce, což mělo za důsledek bojkot jeho výrobků a později se stalo také důležitým argumentem v procesu, v němž byl

Jan Antonín Baťa

(1898 Uherské Hradiště – 1965 São Paulo, Brazílie)

Byl nevlastním bratrem Tomáše Bati, zakladatele firmy Baťa. Po bratrově smrti převzal řízení firmy a byl to právě on, kdo stál za ohromným obchodním rozmachem značky Baťa. Od roku 1932 do roku 1939 se firma pod jeho vedením rozrostla, působila po celém světě a J. A. Baťa byl jedním z nejvíce obdivovaných a uznávaných světových podnikatelů. V zahraničí stavěl nejen továrny, ale celá města, která fungovala po vzoru Zlína. Který podnikatel to od té doby dokázal? Kromě podnikatelského odkazu zanechal i rozsáhlý odkaz literární – 58 knih a spousty fotografií. Baťova rodina společně s nakladatelem Markem Belzou postupně seznamuje s díly J. Bati i české čtenáře. Už vyšly například tituly *Budujme stát pro 40 000 000 lidí*, *Těžké časy*, *Román života* či *Uloupené dílo*.

< Jan Baťa s rodinou
(zleva: Jeník, Mařenka,
paní Marie Baťová, Lidka,
J. A. Baťa, Edita) >>

> Jan Baťa v rozestavěném obydlí v Batayporã

▼ Zleva: Ludmila (maminka Dolores), manželka J. A. Bati Marie (Maja) Baťová, Mařenka, Jan Antonín Baťa, Jeník, Edita; z dětí chybí nejstarší dcera Hana (Jana, Jena), která tehdy již studovala v Anglii. Foto pochází cca z roku 1938

U českého Bati se učili zásadám úspěšného podnikání i ostřílení američtí a angličtí byznysmeni!

označen za zrádce a kolaboranta, odsouzen k mnohaletému vězení a jeho majetek v rodné zemi byl zkonfiskován. O zahraniční pobočky Baťa pak vedl ještě za svého života vleklé soudní spory se synem Tomáše Bati, Tomášem Janem. Proč bezúspěšně, to je taky dlouhá historie, ale raději obraťme list.

Pravda vyjde najevo

Bohužel se už nedožil časů, kdy se většina historiků přiklonila k tomu, že byl po válce odsouzen nespravedlivě. V roce 2007 soud rozsudek o kolaboraci zrušil a vloni v létě jste pro něj dokonce symbolicky převzala ocenění Gratias agit, tedy křišťálovou zeměkouli, kterou každoročně uděluje ministr zahraničí za šíření české kultury a dobrého jména České republiky v zahraničí. Jak jste se cítila?

Tak, jak říkáte. Brala jsem to hlavně jako ocenění pro svého dědečka. Když v roce 1965 v Brazílii umíral, jeho téměř poslední slova byla: „Pravda vždycky vyplave na povrch jako olej na vodu.“

V Brazílii se mu naopak uznání dostávalo. Jeho přínos pro zemi je nepřehlédnutelný

a dodnes tam prý jeho jméno vyslovují s úctou.

Byl neúnavný vizionář a budovatel. Postavil v Brazílii několik průmyslových měst, takových menších Zlínů, ovšem neomezil se pouze na výrobu bot. Vybudoval také stavební podniky, cesty nebo vodní nádrže. K jeho zásadním projektům patří například přehrada v oblasti Martinopolis nebo most přes řeku Paraná. Na jeho pozemcích se v době po druhé světové válce usadilo 80 tisíc lidí, převážně uprchlíků z Československa a dalších zemí. Jen továrna

v Batatubě zaměstnávala v padesátých letech přes tisíc lidí. Proč myslíte, že je dnes Brazílie známá svou kvalitní obuví?

Žije tu dnes ještě obuv Baťa?

Ano, ale pouze obrazně řečeno. Po smrti dědečka podnik převzal jeho syn, který však v roce 1977 tragicky zahynul a továrna zkrachovala. Nicméně zaměstnanci, lidé vyškolení u Bati, v řemeslu pokračovali – a to je základ dnešních brazilských podniků na dobré boty.

Říká se, že měl v Brazílii dokonce dostat Nobelovu cenu, je to tak?

Ano, za své migrační projekty byl v roce 1957 na Nobelovu cenu za mír navržen, a to generálním tajemníkem OSN a vdovou po prezidentu Rooseveltovi. Své nominace se však vzdal a podpořil nominaci svého přítele, brazilského maršála Rondona. Myslím, že v historii Nobelových cen to není příliš častý přístup.

Brazilec v českém lidovém kroji

S českým podnikatelským modelem však váš dědeček přivezl do Brazílie také českou kulturu. Vraťme se tedy k začátku našeho povídání, k těm českým kořenům, o nichž jste hovořila. Znamená to tedy, že jste po celou dobu spolu celá rodina mluvili česky, udržovali jste české tradice, zpívali české písničky a tak?

No ano, i v tomto jsme byli tak dědečkem vychovaní. Když se mě před časem při mých pravidelných cestách do Česka jeden novinář zeptal, jak se slaví v Brazílii Vánoce, nevěděla jsem. U nás byly české. Stejně jako Velikonoce a další svátky. Život, který jsme žili, byl český. Vzpomínám moc ráda na společné chvíle, kdy se sešla celá rodina. Děda krásně zpíval, hrál na harmoniku a housle. Milovali jsme české lidové písničky, básně, literaturu.

To znamená, že jste měli i kapra a bramborový salát a pekli jste moravské koláče?

Kapra jsme museli nahradit jinou rybou, ale jinak se vaří hodně česká kuchyně. Svičková, knedlíky, moravské koláče s tvarohem a povídky, české buchty. V samotné Bataypoře, v překladu Baťové Dobré Vodě, máme folklorní soubor, nazýváme ho Klenot. Tančíme české a moravské tance, zpíváme národní písně, jezdíme reprezentovat český folklor na mezinárodní pře-

hlídky, i do zahraničí. Letos například budeme nově předvádět tradiční Jízdu králů. Jsme pyšní na svou sbírku sedmadvaceti originálních krojů z různých českých, moravských a slovenských regionů, které sbírala už moje babička a maminka. Jsem přesvědčená, že tak rozsáhlou sbírku původních krojů nikdo jiný nemá.

Kolik má Klenot členů? A to jsou všichni původem z českých rodin?

Soubor má zhruba třicetku členů a ne všichni jsou s českými kořeny. Všichni jsou však neuvěřitelnými českými patrioty. Když jsme jeli do Prahy na přehlídku, byli uneseni, velmi je to zasáhlo a většina z nich si přeje se do Česka znovu brzy podívat.

Víte, můj dědeček založil po světě osm desítek měst. Batayporã je malé městečko s asi 12 tisíci obyvateli a má někde v žilách taky českou krev. Když byste k nám přijela, nejspíš by vám snědé brazilské dítě na ulici řeklo Ahoj nebo Dobrý den, jak se máš? Kromě folkloru tu mnoho let také vyučujeme češtinu. Děláme hodně pro to, aby se posílila značka Česko v Jižní Americe. Můj dědeček nám dal v tomto dobrý základ: Češi jsou silní, nezdolní, v historii mnoho dokázali a ještě dokážou.

*S paní Dolores Baťovou si povídala Jana Jenšíková
Foto: Marek Jenšík a archiv rodiny Baťa*

Dolores L. Baťová Arambasic
Narodila se v roce 1948 v São Paulu jako dcera Ljubodraga Arambasic a Ludmily Amálie Baťové, je vnučkou Jana Antonína Bati a jeho ženy Marie Baťové. Do svých patnácti let žila v Batatubě, malém průmyslovém městě založeném dědečkem J. Baťou. Později rodina přesídlila do São Paula, aby mohla pokračovat ve studiu. Vystudovala právo na několika mezinárodních univerzitách. Už tři desítky let se podílí na obrození české kultury v Brazílii. Spolu se svou maminkou vstoupila do Československo-brazilského spolku v São Paulu, kde byla do roku 1989 ředitelkou. V roce 1990 se stala zakládající členkou nového sdružení Česká a slovenská kulturní dílna, jejíž součástí je také folklorní spolek Klenot v Bataypoře. V roce 1998 se zasloužila o vznik kulturního centra, které dostalo jméno po její mamince. V současné době bydlí nedaleko Bataypory, kde se svou dcerou Guiomar, zootečnickou, řídí rodinnou zemědělskou usedlost. Je matkou tří dcer a babičkou Yasmíny a Antonína. Dolores L. Baťová pokračuje v naplňování vize svého dědečka Jana Bati. Díky hrdosti na český původ a její osobní angažovanosti se česká kultura a Česká republika staly v Brazílii pojmem.

Jak jsem poznal Baťovu brazilskou rodinu

Uvědomil jsem si, jak tisíckrát opakovaná lež se stává pravdou a jak naše společnost má zbytnělou tendenci zbavovat se těch nejlepších příkladů pro mladou generaci.

Moje angažmá v záležitosti Jana Antonína Bati se datuje zhruba od roku 2001. Vlastně jsem „převzal štafetu“ od svého dnes již zesnulého nevlastního otce Jaroslava Belzy, který během války absolvoval zlínskou Baťovu školu práce (v ročníku například s Ludvíkem Vaculíkem). Poté, co si otec v roce 1998 přečetl průlomovou knihu Miroslava Ivanova *Sága o životě a smrti Jana Antonína Bati a jeho bratra Tomáše*, rozhodl se mimo jiné napsat dopis Janově dceři Editě Baťové. Neznal přesnou adresu, a tak na dopis napsal pouze „Edita Batova de Oliveira, São Paulo, Brazílie“.

A právě zde se začíná odvíjet celý pozoruhodný souběh okolností, z nichž jednou byla i skutečnost, že jsem kdysi na vysoké škole studoval portugálštinu (ač původní profesí jsem geolog). Dopis tehdy skutečně došel, přestože Edita vůbec nebydlela v São Paulu, ale v asi čtyři stovky kilometrů vzdáleném městě Presidente Prudente (teprve po letech jsem si mohl zrekonstruovat, jak se to mohlo stát – pošta nevěděla, kam dopis doručit, ale viděla, že je z České republiky, a tak jej pravděpodobně předala Česko-brazilské kulturní unii, krajanskému spolku v São Paulu, odkud k paní Editě nakonec doputoval). Po čase přišla z Brazílie odpověď včetně informace, která do značné míry změnila můj život.

Svět porozumí

Byla to informace o existenci knihy Francisca M. Arcanja *O mundo compreenderá* (Svět porozumí), která vyšla v Brazílii v 50. letech na základě rozhovorů s Janem Baťou. Kromě podrobného vylíčení okolností jeho odsouzení v Československu v roce 1947 pojednávala o jeho podnikání v nové vlasti. Ihned jsem požádal, jestli by bylo možno knihu poslat, abych si mohl při jejím překladu oživit pozapomenutou portugálštinu.

Portugalský originál knihy se mi nakonec dostal do rukou v roce 2001 a já jsem se po večerech pustil do práce (byl jsem tehdy zaměstnán jako středoškolský učitel). Příběh Jana Bati mne naprosto uchvátil – a bylo rozhodnuto. To byl začátek nejen mé nakladatelské činnosti, ale i sna-

hy přispět všemi silami k plné rehabilitaci této vynikající osobnosti našich moderních dějin. UVědomil jsem si, jak tisíckrát opakovaná lež se stává pravdou a také jak naše společnost má zbytnělou tendenci zbavovat se těch nejlepších příkladů pro mladou generaci.

Po českém vydání knihy Svět porozumí (2004) jsem, od roku 2006 již jako nakladatel „na plný úvazek“, vydal řadu dalších „baťovských“ publikací včetně čtyř románů z dosud nepublikované bohaté literární pozůstalosti Jana Bati (*Těžké časy, Román života, Uloupené dílo, Nové knížectví*) či reprintů známých knih z 30. let *Budujme stát pro 40 000 000 lidí* nebo *Za obchodem kolem světa*. „Baťovské“ tituly co do počtu tvoří jen menší část mého edičního portfolia, ale část bezesporu nejvýznamnější.

S paní Editou jsme byli v pravidelném e-mailovém a telefonickém kontaktu až do jejího úmrtí začátkem roku 2014. Za ty roky mezi námi vznikl vztah hlubokého přátelství a lidského porozumění. Tak bych si to dovolil nazvat. V roce 2007, kdy jsem několik měsíců působil v Brazílii, jsme mohli v Presidente Prudente společně oslavit Janovu právní rehabilitaci v České republice. Tehdy již „rodinnou pochodeň“ začala přebírat generace Janových vnoučat v čele s nejstarší vnučkou Dolores Ljiljanou Bata Arambasic, s nimiž nadále úzce spolupracuji na ožívování a rozvíjení odkazu jejich dědečka.

Text: Marek Belza

Foto: archiv M. Belzy

▼
Marek Belza s Dolores Baťovou

TECHEDU

TECHNICKÉ
VZDĚLÁVÁNÍ
NOVÝM
POHLEDEM

VYCHÁZÍ JAKO PŘÍLOHA
ČASOPISU AGE
nákladem 8100 výtisků

Z dílny vydavatelství ANTECOM,
které vydává také

TRADE_{NEWS}

Praha magická aneb Když je historie osudem

O pražských průvodkyních kolují doslova legendy. V nohou tisíce kilometrů, v hlavách harddisky počítačů a na zádech některých z nich dokonce sedm osm křížků. Jak se pro ně stala Praha drogou a její historie osudem, o tom jsme si povídali se dvěma z nich, Marií Vymazalovou a Miladou Rackovou.

No jo, zkušené pražské průvodkyně, to je fenomén sám o sobě, poznamenala má známá, mladá právnička, která pracuje v hotelnictví. Kdy jste této vášni propadly?

Marie: O historii jsem se zajímala už na základní škole, ale průvodcovství byla trochu z nouze ctnost. Pocházím ze statku na Vysočině a děti soukromých zemědělců neměly moc na vybranou – musely pomáhat rodičům. Ale podařilo se mi přesvědčit tatínka, aby mě rodiče pustili na střední zdravotnickou školu. O medicíně však už nechtěli ani slyšet. Po maturitě jsem dostala umístěnkou nedaleko svého bydliště, tak jsem se v osmnácti sbalila, odjela do Prahy a sehnala si místo ve Všeobecné fakultní nemocnici na Karlově náměstí. Poměrně brzy jsem se vdala a manžel-lékař si přál, abych zůstala doma a věnovala se dětem. Když trochu povyroستly, navrhla mi sousedka, která pracovala v Čedoku, ať zkusím provádět turisty.

Milada: Naše osudy jsou v lecčems podobné. Ve čtyřiapadesátém jsem vyšla základní školu, probíhala kolektivizace a znárodnování a vypadalo to, že holku ze mlýna nikam dál do školy pro nevhodný třídní původ nevezmou. Maminčina spolužačka, ředitelka školy pro dietní sestry, jí nabídla, abych šla k nim. Tak mi pomohla překlenout složité období v historii naší rodiny. Časem se sice poměry trochu

uvolnily, dostala jsem se na medicínu, ale když jsem se po třech letech vdala a měla děti, studium jsem opustila. Průvodcovství byla zajímavá práce, která se dala dobře skloubit s péčí o děti.

Průvodcem se asi nemůže stát každý jen proto, že se mu ta profese líbí. Jak obtížné jsou průvodcovské zkoušky?

Marie: Zkoušky bývaly hodně náročné již za minulého režimu a ani dnes nedostane nikdo průvodcovskou licenci „zadarmo“. Za nejtěžší v životě považuji zkoušky hned po roce osmdesát devět, jimiž bylo podmíněno přidělení licence třeba na Pražský hrad nebo na Židovské město. Kromě historie, kterou jsme samozřejmě znali, po nás chtěli i názvy všech židovských svátků, vše do nejmenšího detailu.

Milada: To mohu potvrdit, protože sedím ve zkušební komisi. Bohužel přísná kritéria se vztahují jen na české adepty, kteří se ucházejí o práci v tradičních tuzemských agenturách. Po Praze se pohybuje nemálo „černých“ průvodců, kteří pracují pro agentury zahraničních subjektů a znalosti o historii města mají takřka nulové. Klientům nabízejí především návštěvy pivnic, vybraných obchodů a tak dále. Ostatní evropská města, třeba Vídeň, tyto aktivity pečlivě kontrolují a přísně regulují.

Když dýcháte atmosféru tak úžasného města, jako je Praha, a nabíjíte se její energií, nevíte, co obdivovat dřív.

▼
Marie Vymazalová (vlevo)
a Milada Racková v redakci AGE

>>

Marie Vymazalová (*1935)
lkona pražských průvodců se narodila v Týmově Vsi nedaleko bájně hory Blaník. Od konce 50. let působila nejprve v tehdejší cestovní kanceláři Čedok, později v Pražské informační službě (PIS) a své milované profesi se věnuje dosud. V poslední době ji můžete nejčastěji potkat v areálu Břevnovského kláštera na Praze 6.

Člověk žasne, kolik informací nosíte v hlavě. Většina mladých lidí se v současnosti spoléhá jen na internet a ošívají se při myšlence, že by se měli naučit něco zpaměti. Trénujete si paměť?

Marie: Celý život. Patří to k profesní výbavě. Nikdy jsem nepovažovala studium historie za nepříjemnou věc, protože mě zajímala již od základní školy. Když jsem v osmi letech s tatínkem poprvé zavítala do Prahy, řekla jsem si, tady bych chtěla jednou žít.

Milada: Pro Pražskou informační službu pracuji již přes padesát let, stále provázím téměř denně a průběžně si studuji novinky z oboru a udržuji všeobecný přehled. Cestou za klienty si v tramvaji opakuji z kartiček hesla k tématu. Rychle si tak oživím látku, kterou aktuálně potřebuji. Kromě provázení, v posledních letech se jedná často o vlastivědné vycházky, školím, doškoluji a zkouším uchazeče o průvodcovskou licenci.

Proč se vracíme?

Co si z vaší genetické výbavy odnesli vaši potomci?

Marie: Možná to bude leckomu znít nadneseně, ale lásku k domovu, ke své vlasti. Syn asi

šest let pobýval jako lékař na studijním pobytu ve Spojených státech a vždycky, když zavítal na pár dní do Prahy, vedly jeho kroky z letiště rovnou na Karlův most. Přestože dostal za oceánem zajímavé pracovní nabídky, rozhodl se vrátit. Mami, říkal, štěstí nespočívá hlavně v penězích. A mé babičce, která odešla spolu se sestrou a dvěma bratry v 19. století do Ameriky za prací, se tak stýskalo, že se vrátila domů. Raději budu o suchém chlebu a vodě, ale doma, říkávala. Snad největší radost mi dělá můj pětiletý pravnuček Kryštof: zná kdejakou památku a jména soch na Karlově mostu odříkává, jako když bičem mrská.

Milada: U nás nejde v mých šlépějích zatím nikdo. Vnouchata se dala na medicínu, informační technologie a jadernou fyziku. Ale nelámu nad nimi hůl, do něčeho se nemá nutit. Časem třeba přijdou na chuť i procházkám po staré Praze.

Češi vždycky milovali historické příběhy a znalosti projevovali vskutku mimořádné. Vzpomínám si například na soutěž O korunu krále Karla. Jak je to dneska?

Marie: Nejraději provázím starší lidi, kteří projevují o problematiku opravdový zájem. V současné době provázím spolu s mnichy pod hlavičkou Pražské informační služby Břevnovským

Největší radost
mi dělá můj
pětiletý pravnuček
Kryštof: zná
kdejakou
památku
a jména soch
na Karlově
mostu odříkává,
jako když bičem
mrská.

klášterem, kam sice moc turistů nezavítá, ale ti, kteří přijdou, patří k vyspělejším a náročnějším.

Milada: Nejsou to jen starší lidé. V „mých“ skupinách se čím dál častěji objevují mladí lidé, kteří se třeba dostali na vysokou školu nebo mají zrovna volno a rozhodli se tímto způsobem trávit volný čas.

Legandy s racionálním jádrem

Praha, město snad se všemi slohy, které se promítly do evropské architektury, patří mezi místa, kam se pro jeho genia loci vracejí návštěvníci opakovaně. Znamý norský historik a architekt Christian Norberg-Schulz ve své knize Genius loci napsal, že „Okouzlení Prahou pramení především z naléhavého pocitu tajemna. Máte zde dojem, že je možné pronikat stále hlouběji do vnitřku věcí. Ulice, vchody, dvory, schodiště vás vedou do nekonečného „nitra“.“ Máte podobné zážitky?

Marie: Dokonce několik. Traduje se, že se zde nacházejí dvě místa, která chrání město před zničením. Jedno na Vyšehradě a druhé v areálu Pražského hradu mezi katedrálou a bazilikou. Když jsem jednou provázela skupinu ruských turistek, které doma léčí pomocí magnetismu, pohybovaly se s rukama při zemi a po chvíli mě vyzvaly, abych se postavila na místo, na něž ukázaly. Byla jsem zvědavá a poslechla. Tu se mi zatočila hlava a nemohla jsem udělat krok. Jak je to možné? ptala jsem se. Nikdy jsem na nějaké iracionální jevy nevěřila. Z toho místa vychází velmi silná energie, která není v souladu s vaší, vysvětlily mi. Zřejmě jsem se ocitla v lokalitě, kde se v dávné minulosti nacházela keltská obětiště.

Milada: Je docela možné, že jsi stála v prostoru, kde se kdysi dávno tyčil tajemný vrcholek Žiži s keltským obětištěm. Podle jiné verze byl tam někde kamenný stolec, na který stařešinové posadili po volbě nového knížete. Proto architekt Jože Plečnik – hluboce nábožensky založený člověk a ezoterik – situoval žulový obelisk právě na třetí hradní nádvoří, i když původně měl být vztyčen někde jinde.

Třeba vůbec nejde o žádnou mystiku, ale pouze o praktický důkaz platnosti zákona o zachování energie, která se se smrtí člověka někde do něčeho jiného transformuje. Nemyslíte?

Marie: Víte, některé otázky by měly zůstat nezodpovězené. Ale pravda je, že Keltové jsou první historicky potvrzené obyvatelstvo na našem území a původní české obyvatelstvo v sobě nese v různé míře geny Keltů, Slovanů a Germánů. A svědčí o tom i kraj, odkud pocházím. Část původního keltského obyvatelstva zůstala i v okolí Blaníku, známého keltským pohřebištěm.

Milada: Když dýcháte atmosféru tak úžasného města, jako je Praha, a nabíjíte se její energií, nevíte, co obdivovat dřív. Mě třeba velmi oslovuje genialita pražských stavitelů a řemeslníků napříč staletími. Například repliky jeřábů, které se používaly za Karla IV., našly uplatnění při opravách středověkých staveb. Protože se zjistilo, že moderní jeřáb, který by při rekonstrukci krovu zdvihal trámy až na střechnu královského sídla Točnick, se do hradu nedostane, zvažovalo se levnější a k památce šetrnější řešení: zdvihač stroj poháněný lidskou silou. Základem bylo hnací kolo, v jehož útrobách chodil jeden člověk nebo více lidí. Replika kolového jeřábu, který používali stavitelé Staroměstské mostecké věže, se uplatnila před deseti lety při snímání starých a osazování nových kopií soch českých patronů na její fasádu.

*S paní Marií a paní Miladou
si v redakci AGE povídaly Věra Vortelová
a Jana Jenšíková.*

Foto: Marek Jenšík a Shutterstock

Milada Racková (*1940)

Její spolupracovnice a mnohaletá přítelkyně pochází ze mlýna na Písecku. Průvodcovské činnosti se věnuje rovněž zhruba padesát let. Působí také jako instruktorka budoucích průvodců a členka odborné zkušební komise.

Středověký jeřáb trumfne i moderní techniku

Využití konceptu starého více než 600 let může být někdy výhodnější než nasazení současných technických vymožeností. Konec 14. století byl totiž pro české země dobou mimořádného technického pokroku. Stavby, které dodnes obdivujeme, pomáhala vytvářet tehdy nejlepší technika na světě. Na počátku 21. století se v hlavách zkušeného tesaře Petra Růžičky a statika Víta Mlázovského zrodila myšlenka na zhotovení středověkého stroje. Prozkoumali řadu zobrazení středověkých jeřábů a dochovaných šlapacích kol u nás i v zahraničí. Řešili také mnoho technických komplikací, ale nebyli jediní, kdo se potýkal s podobným experimentem. Během studijní cesty do amerického Bostonu se inspirovali funkční replikou přístavního jeřábu manželů Brownových. Na rozdíl od střední Evropy byla tato konstrukční tradice v USA živější – poslední přístavní jeřáby poháněné lidskou silou byly totiž vyřazeny z provozu až na konci 20. století.

Masaryk s humorem, ovšem s úctou

Pražská autorská scéna Studio Ypsilon má nejen díky své nezaměnitelné tradiční poetice na repertoáru inscenace, které se vyrovnávají s aktuálními tématy. Ypsilonská dramaturgie však zařazuje i taková, která se zdají být na první pohled zdánlivě minulá, patřící do historie. Nejen proto nese autorská hra Jana Schmida a Jana Koláře název T. G. M. aneb Masaryk mezi minulostí a dneškem (nebo také aneb Masaryk v kostce) a vyjadřuje se aktuálně a s nadsázkou k dnešní době nejen skrze příběh Prezidenta Osvoboditele.

T. G. M. je představení původně nastudované již v červnu 2010 k pětáctýřicátému výročí Studia Ypsilon. Divadlo si připomínalo v uplynulých dvou sezonách již padesát let, přičemž „Masaryk“ má na repertoáru stále své místo.

Inscenace nepředvádí Masarykův životopis od kolébky po hrob, ale je vsazena do roku 1935 a vrací se proti času, pohybuje se v několika tematických vrstvách a jejich souvislosti pak určují vývoj a trvání. Vše je rámováno a do-

tvořeno nejen osobitou výpravou profesora Jaroslava Maliny, ale také hudební stránkou celé inscenace, na které se podílel Miroslav Kořínek s Martinem Šmídem (živě spolu také s židovským klezmerem hudební skupiny Klec).

Inscenace je nadsázkou, která chce naznačit všeobecnou bezbřehost jakýchkoli žebříčků hodnot. Například skrze úvahy, že pravděpodobně dnes chybí Masarykova myšlenka, že demokracie není cíl naší existence, ale cesta k lidskosti, kde však úcta člověka k člověku je podmínkou, a tudíž se neobejde bez proměny každého z nás.

„Milovníci Masarykova díla a jeho znalci ocení desítky vtipů postavených na jeho méně známých výrociích či skutečích i na ostatních historických reáliích. Za všechny: Masaryk přiváží dárky, pro Čapka nachystal pravý kubánský R. U. M. A drsnější vtip spojený s Edvardem Benešem. Když po první světové válce nabízí řešení sudetoněmecké otázky, uzemní ho přítomní s tím, že na tohle dojde řada později. Právě v tomhle přístupu je síla představení: na jevišti ukotvení v období první republiky, s částí šilenného dvacátého století ještě před sebou, přitom s životní zkušeností, která už deset let vyvěrá ze století nového. Nezbyvá než si dělat legraci

z vlastních prezidentů a dějin. A tady takovou chytrou legraci dělat opravdu umějí,“ napsali pro zajímavost v roce premiéry v Mladé frontě DNES.

V představení se diváci setkávají již šest let s hvězdným obsazením: Václav Helšus, Jana Synková, Petr Vacek, Petr Vršek, Pavel Nový, Jan Přeučil, Jiří Štědroň, Kamila Kikinčuková, Renata Rychlá a celá řada dalších. Roli Tomáše Garrigua Masaryka hraje právě Václav Helšus (bývalý dlouholetý člen Y), který si také musel položit otázku, co všechno se sebou udělá, aby ho mohl přesvědčivě představit: „Mám rád těžké úkoly. Člověk si to musí rozdat s celým světem. A když jsou kolem mne lidé, kteří na to, každý po svém, jdou stejně, tak je to moc prima.“

Mimo jiné se také potkáte například s Alicí Masarykovou v podání Jany Synkové nebo s Guthem-Jarkovským (Jan Jiráň) a s dalšími postavami české minulosti a vlastně i současnosti. Protože zabývat se dnes T. G. M. umožňuje podívat se na nás samotné z různých stran, narážet na různé paradoxy našich dějin i naší povahy, ale také objevovat schopnost umět si udělat legraci ze sebe samých a nastavovat zrcadlo své vlastní nedostatečnosti.

„Hlavně však bychom si měli aktuálně uvědomit, kdo to Masaryk byl, poučit se, aby naše současnost alespoň trochu stavěla na minulosti, dokonce se minulostí řídila, stavěla na vědomí tradice a vlastní kulturnosti, ale také dovedla hledat soulad své vitálnosti a ostatního objektivního světa.

Současně umět si představit, že jsme posuzováni v rámci celku i jinými subjekty, a dokázat se tak dívat sami na sebe.

Nakonec vše dávat do souvislosti s novými zkušenostmi, s novými souvislostmi dneška a hledat v minulosti nadhled. To vše nám dnes příliš nejde,“ říká autor a režisér Jan Schmid.

>>

VZPOMÍNKA JANA PŘEUČILA

Můj tatínek František Přeučil byl za první republiky příslušníkem československé armády, sloužil v kasárnách na Pohořelci a po určitém čase byl jmenován četařem. Jeho četa jednou dělala z kasáren na Pohořelci přesun na vojenské cvičiště na Bílé Hoře. Když družstvo procházelo hradčanskými uličkami, objevila se před vojáky motohlídka, která oznámila tatínkovi jako veliteli čety, že za několik okamžiků pojedje kolem na koni pan prezident Masaryk. Družstvo mělo pozdravit pana prezidenta. Tatínek okamžitě seřadil četu do pohotovostní řady a čekali, až pojedje pan prezident kolem. Za chvíli se objevila štíhlá silueta pana prezidenta v bílém obleku a s typickou čepicí na hlavě – masaryčkou. Otec zavelel: *Četo, k počtě zbraň! Vpravo hled!* – T. G. M. se zastavil před vojáky a tatínek ohlásil: *Pane prezidente, četa československé armády je nastoupena k vašemu pozdravu. Četař Přeučil.* – Pan prezident po pauze pokynul rukou a řekl: *Nazdar, chlapci, nazdar!* Tatínek mi říkal, že to byl neuvěřitelný okamžik a že zahlédl i na těch nejotrlejších tvářích slzy dojetí. Tuto příhodu mi líčil tatínek několikrát, ano, setkání mu zůstalo v paměti po celý život. Na závěr bych rád poznamenal, že později se tatínek stal přítelem Jana Masaryka a ještě později byl odsouzen v procesu s Miladou Horákovou a spol. na doživotí. (Převzato z divadelního programu)

„Možná je škoda, že se již do textu hry nevešla věta, kterou řekl Masaryk 28. října 1919: „Dosáhli jsme samostatné republiky, protože jsme horoucně věřili ve své národní ideály, že jsme ve svém nitru uznávali a ctili něco svatého a že jsme měli důvěru v lidi a lid.“ Té úrovni jsme nedorostli nebo ji ztratili. Nízkost jistě byla vždycky, větší však něčím vyvážená. Dnes je bohužel tím

převažujícím, co nás obklopuje, že až se Masaryk asi v hrobě obrací. Ale nechci vyvolávat skepsi (přestože nevěřím v dobrotu lidí ani světa), protože sám v naši budoucnost věřím,“ dodává na závěr Jan Schmid.

Připravila: Aneta Filipová
Foto: archiv Studia Ypsilon

Změna je život

Tak jsem si díky vysokému pracovnímu nasazení úředníků z Bruselu mohl zase oddechnout. Poté, co jsem byl informován o normách zakřivení okurek a banánů podle evropských standardů (jiná zakřivení rozhodně nekupuji), poté, co byl vyřešen kardinální problém kontinentu, který se týkal názvu našeho pomazánkového másla a konzumace octových utopenců s cibulí, přišla další informace o vytvoření devítistránkového elaborátu, který se týká používání voskových svíček. Konečně mám díky EU po starostech a vím, jak veliký má být u svíčky knot i plamínek a kolik nanogramů svíčkového popílku mi smí o příštích Vánocích spadnout z rozsvíceného stromečku.

Poučení dobrým příkladem, nelení ani naši úředníci. Pod stále platným heslem, že postaru se žít nedá, přichází s obrovskými změnami, které náš život jen a jen obohatí. Považte. Patrné je to především u řemesel a povolání. Z mého okolí už vymizeli všichni truhláři, zedníci a kováři, stali se z nich manažeři. Moje paní krejčová se stala operátorkou oděvní tvorby a můj souseď, který jezdí ve fabrice s ještěrkou, se proměnil z řidiče v podnikového logistika. Ze zdravotní sestry se stala pracovnice v přímé ošetrovatelské péči a ani já jsem nezůstal pozadu a z dosavadního psychiatra jsem se proměnil v nositele zdravotnického výkonu. Z pacienta se stal pojištěnec, z učitele edukátor, z výuky edukační proces, ze sociální sestry je klíčová pracovnice.

Pacient, pardon, pojištěnec, už z lůžka nevstává, ale provádí vertikalizaci. Mimo to už nechodíme do práce, ale do procesu. Lékaři do léčebně preventivního, učitelé do výchovně vzdělávacího, dělníci do výrobního a zemědělci do pěstebně chovatelského. Když jsem v době socialismu slyšel žertovné názvy pro uklízečku coby kosmetičku podlahových krytin a pro kopáče co konstruktéra planetárních rýh, bral jsem to jako neslušné žertování s lidskou prací. A ejhle, čas pokročil, a co bylo dříve vtipem, stává se realitou. Možná je to dobře. Vždyť život bez tak podstatných změn byl by jednou nekonečnou nudou.

*Text: Max Kašparů
Foto: Shutterstock*

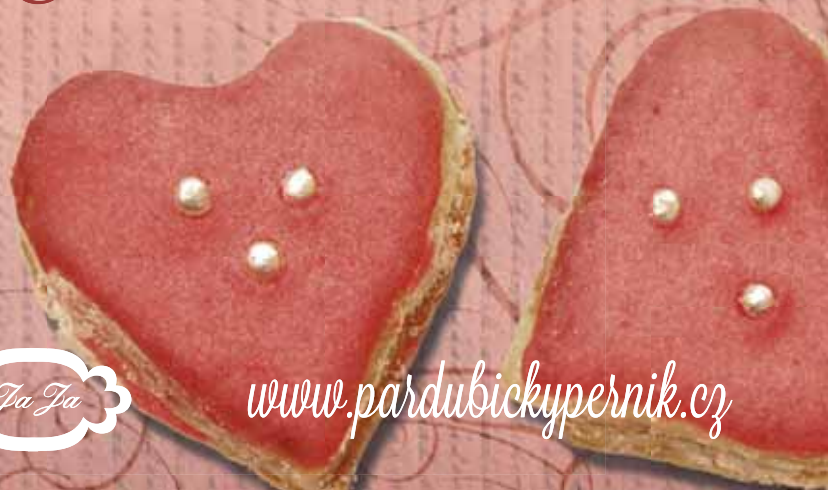
Doc. dr. Jaroslav Maxmilián Kašparů
Psychiatr, pedagog, řeckokatolický kněz, spisovatel, esperantista. Působí jako forenzní psychiatr a vysokoškolský učitel, je velmi žádaný jako vedoucí duchovních cvičení. Vystupuje pravidelně v Českém rozhlasu a České televizi, je členem Rady České televize. Žije a pracuje v Rynárci a Pelhřimově, je ženatý, má dvě dcery a dva vnuky. Jeho vášní je ochotnické divadlo.

Tradiční pardubický perník pečený s láskou

*Kvalita a jedinečnost v každém kousku
nejen pro vítěze soutěže Srdce s láskou darované*

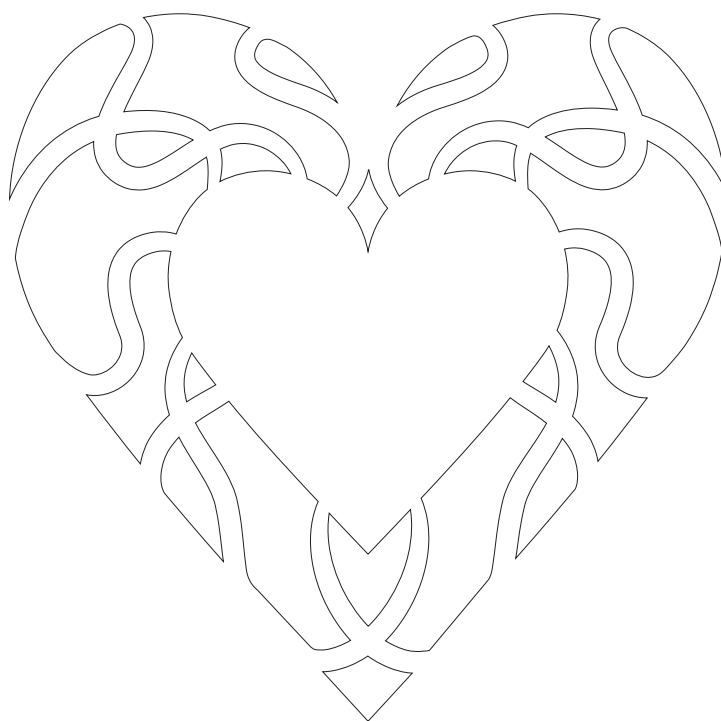

JaJa Pardubice s.r.o.

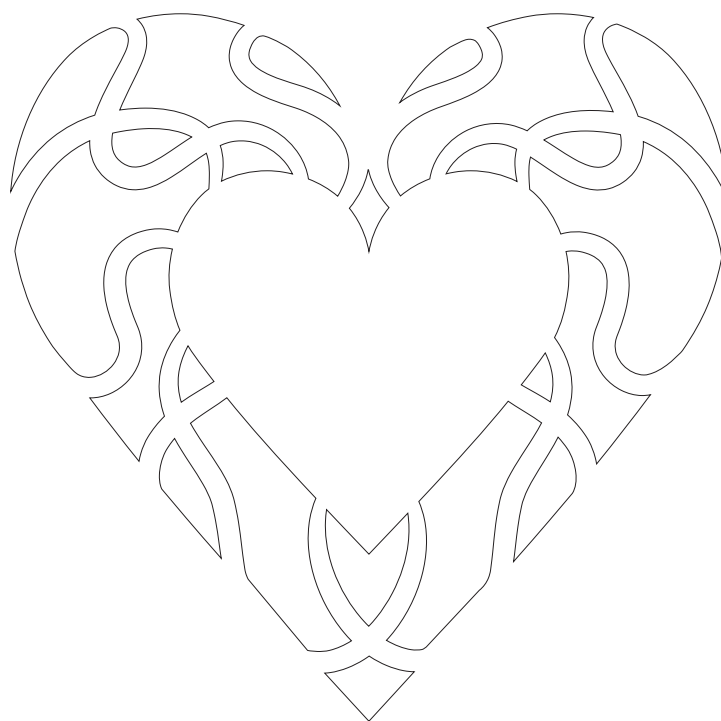
www.pardubickypernik.cz

Děkujeme za krásné příspěvky,
které jste nám poslali do druhého ročníku
naší soutěže!

*Srdce
s láskou darované
2015*

Bližíme se do finále!

Ti nejlepší získají hodnotné ceny a zúčastní se slavnostního setkání
v historických prostorách Poslanecké sněmovny PČR, jejíž předseda převzal nad soutěží záštitu.

Soutěž vyhlašují a pořádají

Záštitu

Patron

Mediální partner

Hlavní partner

Partneři

Pravidla soutěže

Účastníkem soutěže se mohly stát kolektivy z mateřských a základních škol, družiny, kolektivy dětí z dětských domovů, ZUŠ, mateřských center a ostatní dětské kolektivy v maximálním počtu 30 dětí/kolektiv, které splní stanovená pravidla.

Soutěžní týmy nám zaslaly fotografie vyrobeného srdce (nebo srdcí) a text libovolného žánru, z něhož je zřejmé, komu je srdce určeno a proč. Soutěžící mohli nahrát do přihlášky až čtyři fotografie a video dokumentující proces tvorby i předání. Porota hodnotí celý tento proces!

Přihlášku bylo možné podat prostřednictvím webových stránek www.srdceslaskou.cz. Podáním přihlášky soutěžící dávají organizátorům soutěže automaticky souhlas s publikováním svých příspěvků a fotografií.

Cíle soutěže

Podpora tradičních lidských hodnot, jako jsou láska, přátelství, rodina, vzájemná úcta.

Podpora týmové práce a rozvoj tvůrčích dovedností dětí.

Radost z vlastnoručně vytvořených výrobků i z darování, sdílení radosti v kolektivu.

- Soutěžilo se v období od 15. 9. do 15. 11. 2015.
- **Letošní novinkou byly 2 kategorie (u smíšených skupin rozhoduje věk u převažujícího počtu dětí) a zvláštní cena:**
 - Základní škola (3. až 9. ročníky),
 - Mateřská škola + 1. a 2. ročníky ZŠ,
 - **Zvláštní cena za Originální design – Světlo na cestu (v rámci kategorie ZŠ; 3. až 9. ročníky).**
- Soutěž vyhodnotí porota do 31. 3. 2016.
- Výsledky zveřejní časopis AGE ve druhém vydání 2016; v průběhu roku 2016 pak budou v AGE postupně uveřejňovány jednotlivé příběhy, fotografie, rozhovory s vítěznými týmy, reportáže atd.
- Od 20. 12. 2015 do 31. 3. 2016 probíhá na webu www.srdceslaskou.cz veřejné hlasování, které určí TOP 10 z pohledu veřejnosti.
- Slavnostní setkání vítězů všech tří kategorií i hlasování se uskuteční 25. dubna 2016 v historických prostorách Poslanecké sněmovny PČR v Praze, jejíž předseda Jan Hamáček převzal nad soutěží záštitu.

POROTA

JAN SCHMID
předseda poroty,
zakladatel a ředitel
Studia Ypsilon

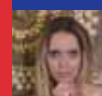
JIŘÍ LÁBUS
za Studio Ypsilon

MAREK EBEN
za Studio Ypsilon

JAN JIRÁŇ
za Studio Ypsilon

JANA JENŠÍKOVÁ
za společnost ANTECOM,
vydavatele časopisu AGE

JAN VÍCHA
za společnost OPTYS,
partnera časopisu AGE

IVANA UVÍŘOVÁ
za společnost OPTYS,
partnera časopisu AGE

MONIKA KRAJČOVIČOVÁ
autorka námětu soutěže

Soutěží se o tyto ceny:

KATEGORIE ZÁKLADNÍ ŠKOLY (3. až 9. ročník)

1. místo:

- příspěvek na školní výlet ve výši 30 000 Kč,
- přívěsky srdíčka se šlupnou Swarovski pro celou tvořivou skupinu i pro vedoucího kolektivu – pedagoga,
- knižní poukázky v hodnotě 300 Kč,
- zarámovaný certifikát s velkým srdcem na pověšení ve škole,
- článek o vítězném kolektivu a jeho uveřejnění v časopise AGE (minimálně 3 celostrany),
- perníková srdíčka pro všechny členy kolektivu.

Cena pro školu/zařízení:

- vybavení 1 třídy (místnosti) energeticky úsporným LED osvětlením značky Filák včetně pasportizace v hodnotě 30 000 Kč.

Ceny pro učitelku/učitele/dospělého vedoucího kolektivu:

- třídní relaxační pobyt v lázních Luhačovice pro 2 osoby ve čtyřhvězdičkovém boutique hotelu Radun,
- Den pro sebe od firmy Magic Helena (kadeřnické, vizážistické a stylistické služby),
- originální srdíčko z vamberecké krajky.

2. místo:

- příspěvek na školní výlet ve výši 20 000 Kč,
- přívěsky srdíčka se šlupnou Swarovski pro celou tvořivou skupinu i pro vedoucího kolektivu – pedagoga,
- knižní poukázky v hodnotě 300 Kč,
- zarámovaný certifikát s velkým srdcem na pověšení ve škole,

- článek o vítězném kolektivu a jeho uveřejnění v časopise AGE (dvostrana),
- perníková srdíčka pro všechny členy kolektivu.

Ceny pro učitelku/učitele/dospělého vedoucího kolektivu:

- Den pro sebe od firmy Magic Helena (kadeřnické, vizážistické a stylistické služby),
- originální srdíčko z vamberecké krajky.

3. místo:

- příspěvek na školní výlet ve výši 10 000 Kč,
- přívěsky srdíčka se šlupnou Swarovski pro celou tvořivou skupinu i pro vedoucího kolektivu – pedagoga,
- knižní poukázky v hodnotě 300 Kč,

- zarámovaný certifikát s velkým srdcem na pověšení ve škole,
- článek o vítězném kolektivu a jeho uveřejnění v časopise AGE (dvostrana),

- perníková srdíčka pro všechny členy kolektivu.

Ceny pro učitelku/učitele/dospělého vedoucího kolektivu:

- Den pro sebe od firmy Magic Helena (kadeřnické, vizážistické a stylistické služby),
- originální srdíčko z vamberecké krajky.

4.–10. místo:

- balíček s překvapením (ze sortimentu firmy OPTYS).

KATEGORIE MATEŘSKÉ ŠKOLY + 1. a 2. ročník ZŠ

1. místo:

- příspěvek v hodnotě 10 000 Kč,
- přívěsky srdíčka se šlupnou Swarovski pro celou tvořivou skupinu i pro vedoucího kolektivu – pedagoga,
- zarámovaný certifikát s velkým srdcem na pověšení ve škole,
- článek o vítězném kolektivu a jeho uveřejnění v časopise AGE (dvostrana),
- perníková srdíčka pro všechny členy kolektivu.

Ceny pro učitelku/učitele/dospělého vedoucího kolektivu:

- Den pro sebe od firmy Magic Helena (kadeřnické, vizážistické a stylistické služby),
- originální srdíčko z vamberecké krajky.

2. místo:

- příspěvek v hodnotě 6000 Kč,
- přívěsky srdíčka se šlupnou Swarovski pro celou tvořivou skupinu i pro vedoucího kolektivu – pedagoga,
- zarámovaný certifikát s velkým srdcem na pověšení ve škole,
- článek o vítězném kolektivu a jeho uveřejnění v časopise AGE (dvostrana),
- perníková srdíčka pro všechny členy kolektivu.

Ceny pro učitelku/učitele/dospělého vedoucího kolektivu:

- Den pro sebe od firmy Magic Helena (kadeřnické, vizážistické a stylistické služby),
- originální srdíčko z vamberecké krajky.

3. místo:

- příspěvek v hodnotě 3000 Kč,
- přívěsky srdíčka se šlupnou Swarovski pro celou tvořivou skupinu i pro vedoucího kolektivu – pedagoga,
- zarámovaný certifikát s velkým srdcem na pověšení ve škole,
- článek o vítězném kolektivu a jeho uveřejnění v časopise AGE (dvostrana),
- perníková srdíčka pro všechny členy kolektivu.

Ceny pro učitelku/učitele/dospělého vedoucího kolektivu:

- Den pro sebe od firmy Magic Helena (kadeřnické, vizážistické a stylistické služby),
- originální srdíčko z vamberecké krajky.

Všichni účastníci obdrží originální holografické odznaky Srdce s láskou darované od firmy Filák a drobné dárky ze sortimentu KREATIV OPTYS.

Vítězné týmy budou informovány e-mailem do 31. března 2016.

Předání cen se uskuteční 25. dubna 2016 na slavnostním setkání v historických prostorách Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR.

Další informace najdete na webových stránkách www.srdceslaskou.cz

Zvláštní cena v rámci kategorie ZŠ (3. až 9. ročníky):

ORIGINÁLNÍ DESIGN – SVĚTLO NA CESTU

V rámci kategorie Základní škola (3. až 9. ročníky) jsme vyhlásili zvláštní cenu za designové řešení – Světlo na cestu, v níž soutěžící vymýšleli vlastní osvětlení své cesty.

O co se soutěží?

Speciální odborná porota pro tuto cenu, v jejímž čele stojí přední český průmyslový designér Martin Tvarůžek a jednatel společnosti Filák Jan Filák, určí vítězný kolektiv, jemuž firma Filák zrealizuje sen. Tedy navrženou lampu mu vyrobí a nainstaluje. Kromě toho vítězný kolektiv pozveme na dubnové setkání v prostorách Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR, kde všichni obdrží drobné dárky. Více na www.techedu.cz.

„Soutěž Srdce s láskou darované podporuje na jedné straně dětskou soutěživost a tvořivost, na druhé straně dětem dává možnost ukázat, že si někoho váží a mají ho rádi. Rozdává tedy radost i ostatním. Je na ní hezké i to, že obdarovaná osoba nemusí být z nejbližšího okolí – může jít i o někoho, koho soutěžící často potkávají. Věřím, že se soutěže zúčastní hodně dětí a že tím posílí vztahy mezi generacemi.“

*Jan Hamáček,
předseda Poslanecké sněmovny
Parlamentu České republiky*

Hlasování na stránkách www.srdceslaskou.cz

Nezávisle na hodnocení poroty soutěže Srdce s láskou darované probíhá od 20. 12. 2015 do 31. 3. 2016 hlasování na stránkách www.srdceslaskou.cz, kde jsme uveřejnili všechny došlé příspěvky do soutěže Srdce s láskou darované, 1. a 2. kategorie (netýká se soutěže o zvláštní cenu Originální design – Světlo na cestu). Tímto může kdokoli dát hlas tomu týmu, jehož práce se mu bude líbit. Každému však pouze jeden.

V konečné fázi pak počty hlasů vyhodnotí počítač a zveřejníme TOP 10, které z tohoto veřejného hlasování vzejdou. Ten kolektiv, který se umístí na prvním místě, pozveme v dubnu na setkání vítězů do Poslanecké sněmovny PČR. Členové všech deseti pak obdrží drobné dárky.

Jitka Šuranská: Hudba má otvírat srdce a dávat lásku

S houslistkou a zpěvačkou Jitkou Šuranskou jsme se setkaly ve Zlíně, v malé kavárně, v místě, kde sídlí základní umělecká škola. Navzdory její křehké postavě s ní vstoupil do dveří proud silné, svěží a neobyčejně harmonické energie. Mnoho odstínů a všechny krásné, stejně jako její písničky. Jitčina hudba vychází z moravského folkloru a ubírá se v jejím osobitém a originálním pojetí do sfér world music. Vystupuje jak sama s houslemi a magickou „skříňkou“ zvanou loop station, tak také se svým triem, kdy k houslím přibyla nejen mandolína a kontrabas, ale také malý cimbál a beskydské píšťaly.

Jitko, jak to bylo u vás s houslemi v dětství? Chtěla jste hrát, nebo vás rodiče prostě poslali do „hudebky“?

Já si to vůbec nepamatuji, ale rodiče tvrdí, že jsem na housle hrát chtěla. Pocházím z Kudlovic, což je malá vesnice u Uherského Hradiště, kde jsem jako dítě mohla naživo slyšet pouze cimbálovku. Rodiče na žádný nástroj nikdy nehráli, jen dědeček na trubku. Ale hodně se u nás zpívalo, tatínek i dědeček chodili do mužského folklorního sboru. Vybavují se mi společné cesty na dovolenou bleděmodrým trabantem a zpěv.

Hudba a lidskost jdou ruku v ruce

Kdy vás začaly housle doopravdy bavit?

Myslím, že tu největší lásku k houslím jsem začala pociťovat v dospělosti. Až na vysoké škole jsem najednou začala cítit spojení s hudbou, které od té doby neustále roste. V hudební škole mi hraní vůbec nešlo, mockrát jsem toho chtěla nechat a jen díky rodičům jsem setrvala. Pan učitel mi však navrhl, abych šla studovat konzervatoř. Líbilo se mi, že tam není matematika, ale jinak jsem ani na konzervatoři nebyla zcela šťastná. Byl to neustále spíše boj s hmotou. Na vysoké škole jsem se však dostala pod křídla pana profesora Zdeňka Goly a nastaly moje nejkrásnější roky, během kterých se rozvíjelo všechno to, co dnes používám. Myslím si, že cit pro hudbu a spojení s ní přichází s tím, jak člověk přirozeně roste. Je to velmi individuální. Existují geniální děti, které hrají neuvěřitelným způsobem a v jejich hudbě je výraz i prožitek, u jiných muzikantů to přichází až později.

Co je podle vás nejdůležitější ve vztahu učitele hudby a žáka? Čím vás pan profesor nejvíce posouval dál?

Pan profesor Gola byl výjimečný v tom, že jsme z něj cítili, jak moc nás má rád. Zároveň jsme ale věděli, že ze své představy toho, jak má skladba vypadat, neuhne ani o krok. Hodina vždycky začala tím, že jsme si hezky a přátelsky popovídali, naladili jsme se. Pak dal nohu přes nohu, řekl „tak prosím“ a začalo to být vážné. Měl tak silnou přirozenou autoritu, že pokud by se člověk na jeho hodinu nepřipravil, musel by se hodně stydět. Učil nás věřit si, učil nás milovat hudbu a dávat jí všechno. Lidská stránka je při výuce hudby nesmírně důležitá.

Vášim hudebním životem se prolíná jak klasické hudební vzdělání a klasická hudba, tak folklor. Jak u vás tyto dva žánry našly synergii?

Oba jdou mým životem ruku v ruce. Zpočátku jsem hrála v dětské cimbálové muzice. Později, ve svých patnácti, kdy jsem chodila na konzervatoř, jsem oslovila primáše Stanislava Gabriela a on mne vzal do své cimbálovky. V té jsem pak hrála deset let. Někteří učitelé na klasických uměleckých školách nemají rádi, když studenti hrají jiné žánry. Ve skutečnosti je však pro rozvoj osobnosti daleko přínosnější, když může probíhat na více úrovních. Muzikant tak rozvíjí obě složky – interpretační, kdy hraje z not, a zároveň i tu tvůrčí. Stále se ukazuje, že hudba je jenom jedna.

V roce 2003 jsem prošla konkurzem do druhých houslí ve Filharmonii Bohuslava Martinů zde, ve Zlíně. V tomto orchestru hrají třináct let, nyní s polovičním úvazkem, abych měla více prostoru pro vlastní tvorbu. Jsem velmi vděčná za to, že se mohu živit klasickou hudbou. Dává mi to určitý pocit jistoty, který je pro každého muzikanta velmi důležitý. Také musím cvičit, protože zahrát některé obtížné symfonie vyžaduje přípravu a technickou dovednost, kterou si nemohu dovolit ztratit. V klasické hudbě nacházím inspiraci pro vlastní tvorbu. Často se mi stane, že slyším nějaký motiv a zkusím ho použít do písničky. Užívám si hraní s různými dirigenty, nejvíce mne oslovují dirigenti mé generace, jako je Jakub Hruša nebo Tomáš Netopil.

Vyrostla jste v regionu Moravské Slovácko. Čím je typický?

Region zanechá v člověku určitý styl, jakým se v něm písně hrají. Podle mého stylu hry a zpěvu lze poznat, odkud pocházím. To si člověk nese z dětství, to se nedá naučit. Konkrétně na Moravském Slovácku jsou housle zpěvné, používá se hodně trylků a dalších ozdob. Právě podle nich lze poznat region a také podle toho, v jakém tempu se písně hrají. Je logické, že na Kopanicích, kde byl život drsnější a je i kraj jednodušší, se hraje úplně jinak než například na Podluží, kde jsou bohaté kroje, úrodná půda a přívětivější počasí. V té hudbě je to slyšet.

Od folkloru k world music

Kdy jste objevila svět world music a čím vás okouznil?

Cimbálová muzika Stanislava Gabriela byla

Cit pro hudbu a spojení s ní přichází s tím, jak člověk přirozeně roste.

Podle mého stylu hry a zpěvu lze poznat, odkud pocházím.

S muzikanty
v triu si
rozumíme
i lidsky. Hudba
tak dostává
určitou
nadstavbu,
nese další
informaci
navíc.

zásadní pro mé zakořenění ve folkloru mého regionu. Poté jsem však potkala mandolinistu Jiřího Plocka, který dokáže hudební žánry vzájemně propojovat, a tehdy se mi začal otvírat nový úhel pohledu na hudbu jako celek. Od roku 2003 jsme hráli ve dvojici, vydali jsme akustické album Písnobraní, které získalo cenu Anděl. Byla to hudba, která se těžko popisuje. Na jedné straně velmi tradiční, taková, jaká musela tehdy na počátku v moravských regionech znít. Jen housle a hlas. Ovšem Jiří Plocek, který je také bluegrassový muzikant a intenzivně se zajímá o world music, do té hudby vnášel úplně jiné prvky. Hráli jsme tedy na jedné straně velmi čistě a na straně druhé neotřele a originálně s prvky jiných žánrů. V roce 2005 jsem byla poprvé v Rudolstadt na jednom z nejlepších festivalů world music v Evropě. Tam jsem viděla, jak špičkoví muzikanti přistupují k tradicím své země, jak jsou v tom daleko. Do té doby jsem žila v uzavřené folkloristické komunitě, ve které se zdálo, že folklor je to, když stojím s cimbálovkou v kroji, tanečníci tančí a vše má pravidla. Teprve v Rudolstadt jsem viděla, že hudba a tradice jsou na prvním místě, a pokud je ta hudba kvalitní, může být vyvezena do světa. Nic jiného a nic konzervativně zastaveného v čase ten svět nezajímá.

Pořádila jste si loop station, což je pro folklorní hudbu neobvyklé, a začala jste hrát úplně sama. Co loop station umožňuje a jak vzpomínáte na své první vystoupení?

Je to zařízení, které je velmi rozšířené, ale spíše v jiných žánrech. Umí nahrávat libovolný počet smyček a smyčky zpět odebírat. Muzikant si tak může na jevišti vytvářet kapelu sám, naživo, před posluchači. Je to trochu adrenalin, musím přesně vědět, kdy co mám zmáčknout, kdy zpívat, kdy hrát. Poprvé jsem sama hrála na festivalu Folkové prázdniny, měla jsem tam noční koncert v kapli. To, že tato, po všech stránkách náročná premiéra dopadla dobře, mi dalo velkou sebedůvěru do dalšího hudebního života.

Všichni jsme úzce spojeni

Stát sama před plným sálem vyžaduje velkou dávku odvahy. Co vám v tomto směru pomáhá?

Největším pomocníkem je mi vlastní osobní růst a to, že jsem začala vnímat život odlišným způsobem. Postupem času, jak jsem procházela i zátěží a problémy, mi došlo, že úplně všichni jsme úzce spojeni. A to právě tím, že jsme sem přišli, máme své bolesti, ztrácíme své blízké, máme strach,

„Vždy jsem věděla, že chci zůstat blízko moravské tradiční hudbě. Setkáním s Marianem Friedlem a Martinem Krajíčkem dostala tato moje vize nový a zcela originální rozměr. Těžko bych hledala jiného jazzového kontrabasistu, který je zároveň skvělým hráčem na lidové flétny a cimbál. A těžko bych hledala jiného mandolinistu, který se tak přirozeně propojuje s žánrem, který hraje, že máte pocit, že mandolína do tradiční moravské hudby musela patřit odjakživa. Chvillemi budete slyšet moravské Slovácko. Chvillemi Beskydy. A ve chvíli, kdy začnete váhat, kam nás vlastně zařadit, slyšíte prostě Jitka Šuranská Trio. Toto trio spolu hraje od roku 2014 a v roce 2016 vydá své první společné album.“

jestli budeme mít zdravé děti, máme strach, zda nebudeme nemocní, jak odejdeme a kdy. Hodně mi pomáhá právě toto uvědomění si celku.

Jak s písněmi pracujete a podle čeho poznáte, že jdete správným směrem?

Pro mne je velice důležité, co sama cítím. Pokud mne ta moje úprava nerozpláče nebo neroztančí, tak je prostě špatná. Hudba má otvírat srdce a přibližovat člověka k lásce a k bohu. Skladbu uložím večer do loop stationu. A ráno, když se probudím, chystám se třeba na zkoušku filharmonie, si ji při tom poslechnu. A tehdy přichází ten moment, kdy najednou vím, že „je to tam“. Podobně se to děje, když zkoušíme s triem. Vždycky používám tento filtr.

Důležitou roli pro mne sehrálo také setkání s velkými osobnostmi folklorního světa. Potkala jsem Jaromíra Nečase, doktora Karla Pavlištika nebo úžasného primáše Františka Hamadu, kterému je už přes sto let a stále hraje. A právě tato setkání mne utvrzují v tom, že jdu správným směrem. Vnímám, že tito staří pánové, kteří už všechno slyšeli a o folkloru skutečně mnoho vědí, mi tu moji cestu schvalují.

Jak se objevilo trio, se kterým nyní tvoříte a vystupujete?

Měla jsem sen o vlastní kapele a chvíli trvalo, než jsem potkala ty správné muzikanty. Jednoho dne jsem však oslovila mandolinistu Martina Krajíčka, kterého jsem do té doby znala jen z povzdálí. Jeho kapela KK Band na mne ale vždy silně působila. Dalšího skvělého muzikanta jsem pak našla v kontrabasistovi Marianu Frýdlovi. A nejprve jsem vůbec netušila, že mi Marian bude schopen nabídnout daleko víc. Je etnomuzikolog, zabývá se starou beskydskou muzikou, kromě kontrabasu hraje na malý cimbál, na beskydské píšťaly, skvěle zpívá a navíc je to jazzman. Poprvé jsme se všichni tři potkali

ve Frenštátě pod Radhoštěm v hudební škole a už na té první zkoušce jsem cítila, že je to „ono“. Ten pocit přetrvává dodnes. Jsme spolu dva roky a připravujeme se na natáčení prvního alba. Rozumíme si i lidsky, což je velmi důležité. Hudba tak dostává určitou nadstavbu, nese další informaci navíc. To, s kým hraju, je pro mne na prvním místě. Nevadí proto, že nás dělí jak vzdálenost, tak i velké časové vytížení každého z nás. Skladby si posíláme přes internet, zkoušíme hlavně před koncerty.

Kdy se vaše nové CD objeví?

Ačkoliv to bude debutové CD pro trio, v každém případě bude pokračováním mé cesty, která vychází z moravské lidové hudby. Natáčet ho budeme v červenci a křest, pokud vše dobře dopadne, proběhne 14. září v Českém rozhlasu v Ostravě. Pak bude následovat koncertní šňůra po Moravě i Čechách.

Časopis AGE je i letos mediálním partnerem Novoměstského Slunohraní. Je to festival, kam jezdí muzikanti za hudebním workshopem a posluchači navštěvují sérii koncertů. Vy zde budete mít 5. července jak workshop, tak koncert. Co chystáte pro muzikanty a co pro publikum?

Vím, že tu budou muzikanti, kteří se zabývají převážně klasickou hudbou. Naším prvním komunikačním prostředkem tedy může být notový zápis. Ale nerada bych se omezila jen na něj. Chtěla bych, aby s námi zakusili také prvek improvizace a zažili pocit hraní v kapele. Po hudební stránce je to pro mne velká výzva, protože společně budeme hrát jednu nebo dvě skladby večer na koncertě. A chci, abychom vytvořili něco, co bude zajímavé, co nás bude bavit.

Protože je Slunohraní workshopem pro hráče na smyčcové nástroje, chci během večerního koncertu představit housle a také loop station. Ukážu, jak si tvořím vlastní hudeckou muziku. A představím samozřejmě své trio. Celým koncertem se ponechám duchu tradiční moravské muziky, publikum se může těšit na krásné moravské písničky.

*Text: Vlasta Piskačová
Foto: archiv J. Šuranské*

Jitka Šuranská (1978)
Absolventka Institutu pro umělecká studia v Ostravě (houslová třída prof. Zdeňka Goly), od roku 2003 členkou Filharmonie Bohuslava Martinů ve Zlíně. Řadu let působila v Cimbálové muzice Stanislava Gabriela, v roce 2003 spoluzaložila duo Plocek & Šuranská s mandolinistou a hudebním publicistou Jiřím Plockem. Jejich album Písňobraní získalo v roce 2005 hudební cenu Anděl v kategorii world music. Tutéž cenu obdržela za sólové album Něžachod' slunečko z roku 2013, na němž mj. hostuje slovenské Pacora Trio. Je zakladatelkou projektu Jitka Šuranská Trio.

Na workshop pro hráče na smyčcové nástroje Novoměstského Slunohraní se můžete přihlásit na www.slunohrani.cz

Do školy pěšky několik dnů po zamrzlé řece

^

Občanské sdružení Surya, které postavilo v roce 2008 Sluneční školu v odlehlé vesnici Kargyak v indickém Himálaji v nadmořské výšce 4200 metrů, zajišťuje dále výuku a prostřednictvím sponzorů podporuje také studenty, kteří pokračují v dalším studiu. Jedním z nich je Rangdol Stenzing, který navštěvuje 8. třídu Himalayan Buddhist Cultural School v Batahar Bihal blízko Manali ve státě Himáčalpraděš. Na fotografii Rangdol (druhý zleva) se svými spolužáky.

Dříve než Rangdola jsem poznala jeho otce Dorjeho. Ve Sluneční škole v himálajském Kargyaku, která zajišťuje místním dětem základní vzdělání do páté třídy, jsem tehdy půl roku učila angličtinu. Rangdol byl v té době už studentem internátní školy. Když jsem do školy a vesnice přijela po roce znovu, zpět jsem se vracela přes zasněžené sedlo Šingo-la s otcem Rangdola, který se vydal svého syna do školy navštívit. Stejnou cestu, jakou jsme šli my, musí nejen Rangdol, ale i ostatní děti absolvovat s rodiči do internátních škol v Manali a okolí. Cesta trvá tři dny, dva dny se jde pěšky.

Rovněž děti, které studují na internátních školách v oblasti Ladákhu, musí z této odlehlé části Zanskaru do školy, která tu začíná v březnu, pěšky tři dny po zamrzlé řece. Přes zimu tu mají děti prázdniny, většina škol zde v horách je nad hranicí lesa a je problém třídy vytopit. V domácnostech se topí sušeným jačím trusem.

Při své druhé cestě do Indie jsem tedy Rangdola ve škole v Batahar Bihal navštívila a předala mu dopis a fotografii české rodiny, která ho finančně podporuje ve studiu. Jeho sponzoři z Prahy mají sami čtyři děti. Rangdol je v dopise, který jim v angličtině napsal, zve k návštěvě do Kargyaku a nabízí, že jim bude dělat průvodce.

Fotbal, kriket a praní prádla

Ředitelka školy Palki Thakur hodnotí Rangdola jako jednoho z nejlepších studentů.

V závěrečných testech získal 83 % z maximálních 100 % bodů. Podle jejích slov se Rangdol stará o mladší školáky jako o bratry a sestry a všichni ho mají rádi a říkají mu Ačo Rangdol. Zdůrazňuje jeho klidnou povahu a ochotu. I jeho třídní učitel chválí jeho upřímnost.

Rangdol má rád angličtinu a matematiku. Ve volném čase na internátě hraje fotbal a kriket a také se rád dívá na filmy (jeho oblíbený je Pán prstenů) a pere prádlo.

Na této internátní škole se učí děti už od šesti let. Většina z nich vidí rodiče jen jednou ročně o prázdninách. Děti musí být samostatné, starší pomáhají mladším. Na ubytovnách internátních

škol spí většinou minimálně po dvaceti. O své věci a oblečení si musí pečovat samy.

Letní prázdniny tráví Rangdol doma v Kargyaku. Otec je zemědělec, a tak mu pomáhá starat se o jaky a koně, na polích pěstovat ječmen a sekat trávu na zimu pro jaky. Má dva bratry a sestru. Jeho snem je stát se stavebním inženýrem.

Text a foto: Blanka Nedvědícká

∨ Rangdol s fotografií a dopisem od své české rodiny

^ A tady Rangdol své české rodině píše odpověď

Vesnice Kargyak v indickém státě Džammú a Kašmír je šest měsíců v roce odtržená od světa. V zimě se sem dostanete pouze během několika týdnů, kdy zamrzne řeka Zanskar, a vytvoří tak cestu do nitra Himálaje; horská sedla jsou od října do června zasněžená. Do civilizace se z Kargyaku dá dostat buď na jih do Manali přes sedlo Šingo-la, které leží v hlavním himálajském hřebeni ve výšce 5095 metrů a bez sněhu bývá jen tři měsíce v roce, nebo na sever do Lehu přes městečko Padum, kam vede silnice sjízdná jen v létě, a k této silnici se musí minimálně den jít pěšky.

Jejich život je mu vším

HELPPES[®]

Věděli jste, že na rozdíl od vodících psů, na jejichž výcvik stát přispívá až 350 000 Kč, je výcvik psů asistenčních a signálních odkázaný pouze na vaše dary? Psi vycvičení díky vaší pomoci pomáhají lidem s postižením každý den s oblékáním či nákupem, dokáží otevřít lednici, nebo dokonce i zavolat pomoc. Není proto divu, že pro člověka s handicapem je takový pes nepostradatelným pomocníkem.

www.helppes.cz

Jak můžete pomoci vy? Odešlete dárcovskou SMS ve tvaru DMS HELPPES na telefonní číslo 87 777. Cena DMS je 30 Kč. Helppes získá 28,50 Kč. Více na www.darcovskasms.cz.

LED

úspora nákladů PRO ŠKOLY A VĚŘEJNÝ SEKTOR

INTERIÉROVÁ LED SVĚTLA

Učebny, kanceláře, veřejné prostory,
tělocvičny...

VYMĚŇTE ŽÁŘIVKY ZA LED OSVĚTLENÍ

Úspora 50% nákladů, větší svítivost.
Životnost 50–70 tis. hodin.

PODHLÉDY Z LED OSVĚTLENÍ

Jednoduchá montáž a demontáž.
Výměna kus za kus.

Certifikováno společností

Vyrobeno společností

Muzeum s exponáty ze stodol a z kopřiv

Lázním by neměla chybět kolonáda, po níž se procházejí pacienti s pítkem, z jehož zobáčku si po malých doušcích dopřávají léčebnou kúru z nedalekého vřídla. V centru bývá zastřešené pódium pro pořádání promenádních koncertů, lavičky pro oddech, poblíž fontány socha zakladatele či výtvarné dílo vzácného hosta. To vše nabízejí i Konstantinovy Lázně. Ale mají ještě jednu zvláštnost. Muzeum historické hasičské techniky.

Jeden z prvních exponátů muzea: hasičský kočár
v

Ke svým návštěvníkům je velmi vstřícné. Vodní stříkačky se žebříky na střeše, hadice, sekýrky, přilby, dobové uniformy a další zajímavosti dali dohromady členové místního sboru dobrovolných hasičů. A vystavují je za skleněnými vitrinami s dostatečně velkými popiskami, aby kolemjdoucí věděli, o co jde a v kterých letech

to zneškodňovalo požáry. Takže vlastně skoro není třeba stanovovat nějakou otevírací dobu. Ale po předchozí domluvě jsou dveře dokořán například pro děti s pedagogy na školním výletě, pro seniory z některého z okolních lázeňských penzionů nebo pro zájemce o hasičskou profesi.

Stačil nápad

Mne provedl muzeem Stanislav Večeřa, člen místního sboru dobrovolných hasičů. Zavzpomínal, že už v osmdesátém čtvrtém roce dostali z vedlejší vesnice první hasičský kočár jako historickou zajímavost. Dali ho sami do pořádku. Je prý funkční, ale práce na něm bylo dost. Především po dlouhém stání ve stodole uhnula kola. Ale bylo by škoda takovou raritu vyhodit. A tak jeden místní starší, ale opravdový odborník, vyučený kolář, vyrobil kola nová. Kromě kol bylo třeba vůz ještě zbavit rzi a natřít, pokud možno podle původního stavu. Dali kočár do takového stavu, že se jim práce na podobných „nálezech“ zalíbila.

Vystavená historická hasičská technika pochází z obcí v okolí. Nebýt muzea, asi by všechno skončilo ve šrotu. Když měli těch zajímavých kousků víc, řekli si, že je škoda, aby se na ně se zálibou dívali jenom oni sami, a rozhodli se je vystavovat, ukazovat veřejnosti. Začali s tím nejdříve při různých akcích. Především na svatého Floriána, který je patronem hasičů.

„To víte, tady se všichni navzájem známe,“ vysvětluje můj průvodce, „takže informace o chystaném muzeu se rychle rozšířila a dostali jsme hodně nabídek, ať přijedeme. Tak jsme se vydali do okolních obcí a říkali – pánové, nemáte pro nás něco ve stodole nebo v kopřivách? Nabídky byly tak rozsáhlé, že by bylo s podivem, kdyby cosi zanedbaného tady v okolí ještě někde zapomenuto odpočívalo.“

První návštěvníci překročili práh muzea po rekonstrukci lázeňského náměstíčka v roce 2009. Radnice hradila stavební úpravy, mimo jiné i prostřednictvím dotací. A co je důležité: co exponát, to originál, protože kdysi nešlo o žádnou sériovou výrobu. Místní řemesel je zhotovili podle objednávky a přání hasičů z různých koutů naší země.

Jaký exponát je podle vás nejvzácnější?

Po lehkém zaváhání mi Stanislav Večeřa odpověděl: „Všechny jsou vzácné. Dělat nějaký žebříček a udělit něčemu první místo nelze. Jsou to unikáty, které vypovídají o době, kdy vznikly. Nejde říct, co je nejvzácnější, nejvzácnější. Víte, když jsme poprvé vystavili u naší hasičské nádrže starou hasičskou stříkačku, obrátil se na nás německý turista, že by ji vyměnil za svůj nový luxusní mercedes a ještě by doplatil. Se svojí

nabídkou neuspěl, samozřejmě. Tyto historicky neocenitelné věci nejsou na prodej, měly by tady zůstat i pro další generace návštěvníků lázní. Už proto, že třeba v létě chodí kolem děti z nedalekých ozdravných léčeben a prázdninových táborů. Ty malé výletníky vidíme v našem muzeu opravdu rádi.“

Rozšířit muzeum o další prostory je složité. Hlavní je, že nalezené vzácnosti už nerezaví a nebudou zničeny. Ovšem některé zatím nemohou být vystaveny. Je jich tolik, že se tam nevejdou. Ale na drobné hasičské relikvie, na ty by se prý snad ještě našlo místo. Už kvůli těm dětským návštěvníkům. Ostatně v cukrárně, kam jsem po návštěvě muzea zašel na kávičku, se skupinka dětí nad zmrzlinou přela, co tam u těch hasičů bylo nejlepší. Děti mluvily nahlas a překřikovaně, jak jinak? Ale šlo o debatu. Jakkoli byla různorodá, zdála se mi docela vlídná a zasvěcená.

Text a foto: Jiří Frey

^
Muzeem nás provázela
Stanislav Večeřa, který
je členem místního sboru
dobrovolných hasičů

Deset vteřin

Viděl jsem ji před sebou zcela jasně. Rovné, blondaté vlasy, malá ústa, uzoučký nos. Krásné, hnědé pronikavé oči. Hubená vysoká postava a dlouhé nohy. Myslím, že jsem do ní byl zamilovaný ještě dřív, než jsem ji uviděl. Jako bych ji znal odjakživa.

Vídal jsem ji ve snech. A pak jsem ji zahlédl na chodbě. Byl to jen letmý pohled, ale já ji okamžitě poznal. Poznal bych ji kdekoliv. Bavilo mě jen tak zavřít oči a snít o tom, jak se ke mně pomalu blíží. Jak jí ústa roztávají do teplého, červeného úsměvu. Byla jako ten nejkrásnější anděl. Myslím, že takhle už nikdy nikoho milovat nebudu. Vytlačila z mé hlavy myšlenky na cokoliv jiného. Měl jsem tam jen její oči. A někdy – přistoupila až těsně ke mně. Její vlasy mě lechtaly na tváři a já vnímal její jemnou vůni. Potom jsem ucítil ten příjemně hřejivý dotyk rtů. Šel jsem jí naproti a líbali jsme se celou věčností. Myslel jsem, že se mi srdce rozskočí radostí a podlomí se mi kolena. Nikdy jsem nepoznal nic krásnějšího.

„Hej, vnímáš vůbec?“ probudil mě najednou můj nejlepší kamarád Václav.

„Hm...“

„Co je s tebou?“

„To bys nepochopil,“ snažil jsem se situaci zamluvit. Václav jen pokrčil rameny, otočil se k tabuli a začal okusovat tužku. Potlačil jsem zívnutí a podíval se na hodiny. Ještě pět minut.

„Takže kolik vyjde x?“ zahleděl se Procházka do třídy. „Nikdo?“ divil se, až se mu trásla rada.

„Tři,“ zahučel kdosi ze zadní lavice.

„Nevadí,“ odpověděl sklesle učitel. „Podíváme se na to ještě příště, můžete jít,“ řekl rezignovaně. Pomalu jsem sbalil věci do tašky. Dveře se otevřely a studenti se zvolna vytráceli ven. Taky jsme se zvedli a vyšli na chodbu. Mlčky jsme šli přes šatny k jídelně. Možná ji dneska uvidím, myslel jsem si. Maloval jsem si, jak na mě mává a jde mi naproti. Ano, dneska by to bylo krásné. Dlouhý pohled, při kterém si dva lidé navzájem vyměňují myšlenky.

„Když uvážím, co tu normálně vařej, nejde mi do hlavy to kvantum lidí,“ okomentoval Václav přeplněnou jídelnu. Snad říkal i něco dalšího, ale mně to teď bylo jedno.

Stoupili jsme si do fronty a já si prohlížel lidi. Prohlížel jsem si každého, kdo tu byl, ale hledal jsem jen ji.

A potom jsem ji uviděl. Seděla u zadního stolu. Smála se. Kolem seděly ostatní holky. A všechny se dívaly jen na ni. Měl jsem pocit, že ji musí sledovat celá jídelna. Vyčnívala mezi ostatními tak, že ji i při nejlepší vůli nešlo přehlédnout.

Fronta se mezitím značně posunula. Kuchařkám v bílých zástěrách kmítaly jejich tlusté paže a nabíraly vanilkový krém jako o život. Buchtičky s krémem. Typické jídlo, které s sebou nese cejch naprosté klasiky školních jídelen. Oba jsme dostali svůj talíř a šli si sednout ke stolu.

„Co děláš dneska?“ zeptal se Václav.

„Ještě nevím, asi nic moc,“ řekl jsem.

„Nechceš zajít ke mně? Pučím si bráchův počítač a můžeme zahrát něco spolu,“ navrhl.

„Mně se dneska moc nechce.“

„Fakt? To je škoda.“

„Poslední dobou na to nějak ztrácím náladu.“

„To u mě nehrozí, nemám tušení, co bych jinak dělal,“ zasmál se Václav.

„Vašku?“

„No?“

„Nepřemýšlel,“ začal jsem opatrně. „Nepřemýšlel někdy o tom, že je i něco víc?“

„Jak to myslíš?“

„Já nevím, prostě něco, co je daleko vyšší a lepší než všechny hry a co já vím co ještě.“

„Ses dal na víru?“ posmíval se.

„Ne, já se,“ zakoktal jsem se, jako by to ze mě nechtělo ven. „Já se asi zamiloval,“ řekl jsem konečně.

„Nekecej,“ vykulil Václav oči. „A která je ta šťastná?“

„Otoč se, poslední stůl támhle v rohu. Ta blondátá,“ popsal jsem. Václav se otočil. „Ne tak nápadně!“ křikl jsem na něj. „Otoč se zpátky!“

„No, ty vole,“ ulevil si, když se na mě podíval. „Tahle?“ ptal se nevěřičně. „A je

ti jasný, že tvoje šance je asi tak nula na druhou?“

„Proč?“ nedal jsem se zarputile.

„Probud se,“ naléhal. „Seš v prváku a ona letos maturuje.“

„Ale my se milujeme,“ namítl jsem.

„Ono je to oboustranný?“ spadla mu brada.

„No, ne tak úplně,“ řekl jsem opatrně.

„Ale bude. Musí cítit to samé, co já, jinak to není možný.“

„Takže ona o tom ještě neví,“ ujišťoval se.

„Musí to vědět, někde v hloubi duše.“

„Tak se zvedej Romeo, proberem to cestou,“ vstal a odnášel talíř k okýnků. Když jsem procházel uličkou, nemohl jsem z ní spustit oči. Jak se jí zvednou koutky úst a mimoděk si rukou prohrabuje vlasy. Měl jsem pocit, že jsem na okamžik zachytil její pohled, ale asi se mi to jen zdálo. Jako by se na mě ty oříškově hnědé oči usmály, daly mi nahlédnout, co se děje uvnitř. Pátral jsem po dalším záblesku – bez úspěchu. Vrátil jsem prázdný talíř a šel si ke stojanu pro pití. Do skleničky jsem si nalil ananasový džus a naráz ho vypil. Potom jsem se otočil a chtěl jít pryč. Srdce se mi zastavilo. Stála za mnou a ty krásné hnědé oči se teď dívaly na mě. Usmála se, obešla mě a napila se. Musel jsem vypadat jako pitomec, ale nemohl jsem se na ni přestat dívat. Ona mezitím v klidu dopila a odešla za svými kamarádkami.

„Tak co? Jdem?“ přišel ke mně Václav.

Společně jsme vyšli z budovy do chladného podzimního dne.

„A kde jsi k ní vlastně přišel?“ zeptal se Václav.

„Jednou jsem ji potkal na chodbě. A v tu chvíli jsem věděl, že ji miluju. Bylo to...“, snažil jsem se vysvětlit, „jako bych ji miloval dřív, než jsem ji potkal. Přišla mi tak krásná, že to ani popsat nemůžu. Takhle už nikdy nikoho milovat nebudu, tím jsem si jistý. Cítím se, jak kdybych našel smysl, důvod tu žít. Smysl života, chápeš? Tys taky přece někdy musel cítit něco podobného.“

„Slyšels někdy o platonický lásce? Mám tě rád, kámo, ale seš jen zastydlejší puberták. To si nevyčítej. Podle toho, co říkal Žatec, na to ještě ani nejsme stavěný. Jakože věkem.“

„Kecáš,“ řekl jsem dotčeně. „Víš, kolik bylo Julii?“

„Které?“

„Vod Shakespeara.“

„Tu sem teď netahej. Schválně, zkus se nad tím zamyslet,“ přerušil mě. „Nemiluješ ji, jen nějaký její obraz, který sis vytvořil v hlavě. Vždyť jsi s ní nikdy ani nepromluvil. Ani nechceš. Stačí ti jen na ni myslet. Tak bych to asi viděl já,“ odmlčel se.

„To není pravda,“ bránil jsem se. „Zítra na ni počkám před školou a všechno jí to řeknu.“

„Žeru tvý nadšení, kámo,“ odpověděl ironicky Václav. „Každopádně, zkusit to můžeš. Co se může stát?“ nadhodil.

„Hele, tak já už budu muset jít,“ řekl jsem.

„Proč?“ opáčil. „Sorry, jestli tě nějak naštválo, co jsem řekl,“ omlouval se.

„To je v pohodě.“

„Né, fakt promiň. Neměl jsem to říkat. Jsem blbej.“

„Bud' v klidu, já teď nemám na hraní náladu. Půjdu domů a trochu promyslím ten zítřek.“

„Jak myslíš,“ odpověděl sklesle.

„Fakt to není kvůli tobě. Všechno dobrý, brácho,“ řekl jsem a odpojil se od něj. Na rohu ulice jsem mu zamával. Šel jsem pomalu domů. Hlavou mi běžely trapný věty jako: „Ahoj, vím, že mě moc neznáš, ale chtěl bych ti něco říct...“ Ne, to je hrozný. S něčím takovým by mě odmítla dřív, než bych vůbec stihl říct, o co jde. A měl bych jí to vůbec říkat? Najednou mě napadla divná otázka. Víam vlastně, co bych dělal, kdyby řekla, že to se mnou zkusí? Ani při nejlepší vůli jsem si nedokázal upřímně odpovědět.

Když jsem se ráno probudil, nechtělo se mi z postele. Pod peřinou bylo teplo, bezpečno. „No tak, udělej to aspoň kvůli sobě!“ přemlouval jsem se. Dokázat, že jsem chlap a mám na to. Měl jsem takový divný pocit. Začala se mi z mých myšlenek ztrácet. Celá tahle situace se najednou začala měnit na můj vnitřní boj se sebou samým. Už mi moc nezáleželo na tom, jak to celé dopadne, ale cítil jsem, že když to zkusím, tak se mi uleví. Znechuceně jsem vstal a šel si vyčistit zuby. V zrcadle na mě zíral kluk se světlými vlasy učesanými na stranu. Dlouze jsem se na něj díval. Zkusil jsem se na něj usmát. On mi to rozpačitým úsměvem oplatil. Naposledy jsem se na něj podíval, vzal si věci a odešel.

Venku bylo šero, ulice se pomalu plnily lidmi spěchajícími do práce. Šel jsem nejkratší cestou. Přes park, potom po Dolní a doleva mezi pane-

láký. Před školou ještě nikdo nebyl. Opřel jsem se o zábradlí vedle hlavního vchodu. Tady ji nemůžu minout. Snažil jsem se vypadat co nejvíc frajer-sky. Popravdě, musel jsem vypadat dost trapně. Měl jsem vyjít později, takhle jsem tu stál na tom prázdném prostranství. Moje vůle začala ochabovat a už jsem chtěl zmizet, když se začali trousit první lidi.

Pátral jsem po její tváři. Pak jsem ji zahlédl. Blížila se směrem od náměstí. Její siluetu bych poznal mezi tisíci jinými. A šla zavěšená do jiného kluka. V úžasu jsem na ně hleděl. Před školou se zastavili. Láskyplně se na něho podívala, usmála se, stoupla si na špičky a políbila ho. Potom už jsem nic neviděl. Otočil jsem se a utíkal do školy. V šatně jsem ze sebe shodil věci, vyběhl schody a schoval se v soukromí jedné prázdné třídy. Pozoroval jsem z okna, jak se koruny stromů vlní ve větru a jak lehounký vánek rozfoukává ranní mlhu. Seděl jsem tam v rohu, záda opřená o stěnu a nepokrytý se lítoval. Bylo mi z toho všeho nanič. Chtěl jsem se schovat někam hodně hluboko a nevylézat. Nebo naopak vyběhnout a vykřičet tu nespravedlnost do světa. Tolik mi ublížila! Tohle jsem si nezasloužil. Pro tohle jsem se tak dlouho netrápil, pro tohle ne.

Už uběhl týden od doby, kdy jsem ji s tím klukem viděl. Když nad tím tak přemýšlím, asi jsem ji opravdu nemiloval. Ale jedna věc mi bude chybět. Moment, na který bych se celý den mohl těšit – těch deset vteřin ve frontě na obědy...

Text: Tomáš Kiss

Foto: Shutterstock a archiv Tomáše Kisse

Tomáš Kiss (19)

je studentem gymnázia. Začal psát už v šesté třídě, inspirován svým panem učitelem. „Napřed jsem si dělal jen legraci, ale postupem času, už sám nevím proč, jsem to začal brát víc vážně. A kdybych přiměl k zamyšlení třeba jen jednoho člověka, udělalo by mi to obrovskou radost,“ říká. Kromě psaní miluje hudbu, literaturu, film a běhání. Jeho povídky vycházejí v AGE pravidelně.

Dárková taška z dopisní obálky

I z obyčejné poštovní obálky může vzniknout krásná dárková taštička. Nevěříte? Pojdte si ji s námi krok za krokem vyrobit. Dozdobit ji pak můžete vším, co máte po ruce – malou mašličkou, knoflíčky, rozetkou nebo stáčenými kytičkami, které jsme pro vás vyrobili v mnoha barevných variantách.

Co budete potřebovat: obálku C5 s klopou, lepidlo PVA nebo tavnou pistoli, malou rýhovací desku, jednoděrovačku, bílou rozetku, větvičku, 50centimetrovou stužku, stáčené kytičky Optys kreativ, špejli, razítko s textem „Mamince“ a razítkovací podušku.

Obálku zalepte a na třech stranách přehněte cca 3 cm od okraje. Přehyby pečlivě poskládejte, čím budou sklady více slisované, tím lépe se vám bude dno a boky taštičky tvarovat.

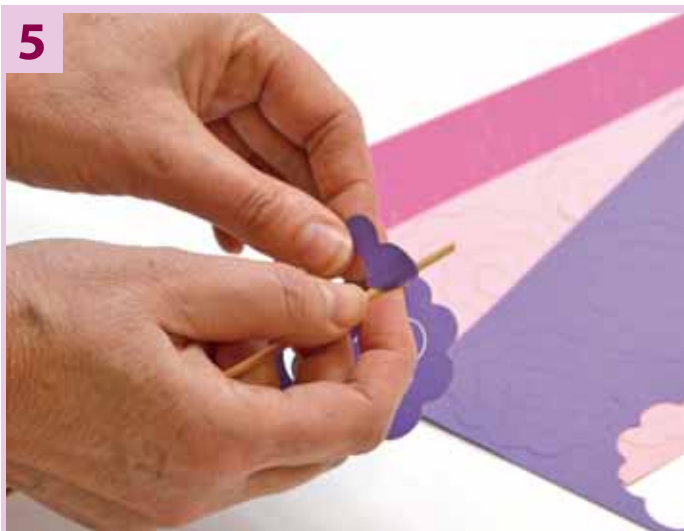

Na čtvrté straně obálky odstříhnete okraj, natvarujete dno taštičky a trojúhelníky, které vzniknou na dně taštičky po obou stranách, přilepte lepidlem.

Na rýhovací desce udělejte na horním okraji rylku. Podle rylky pak ohněte okraj obálky dovnitř. Tím vytvoříte okraj taštičky, zpevněný a zajištěný. Jednoděrovačkou udělejte na okraji taštičky dvě dírky, kterými protáhnete stužku dlouhou 50 cm a zavážete na uzlík.

Stáčené kytičky vyjměte z archu, od vnějšího konce je začněte s pomocí špejle stáčet a po stočení je dole slepte tavnou pistolí nebo lepidlem PVA. Dovnitř kytičky můžete vlepít korálek nebo voskovou perličku.

Na štítek orazítkujte text a spolu s větvičkou a stočenými kytičkami jej přilepte na rozetku. Rozetku pak přilepte na hotovou taštičku.

Tip: Máte-li lis na papír Big Shot, vložte poskládanou obálku do embosovací kapsy a protáhněte ji strojkem. Do obálky se krásně otiskne plastický vzor z embosovací kapsy a tlakem mezi válci Big Shotu se sklady pečlivě slisují.

Radost z tvoření přeje
Vaše redakce AGE a kreativní Optys

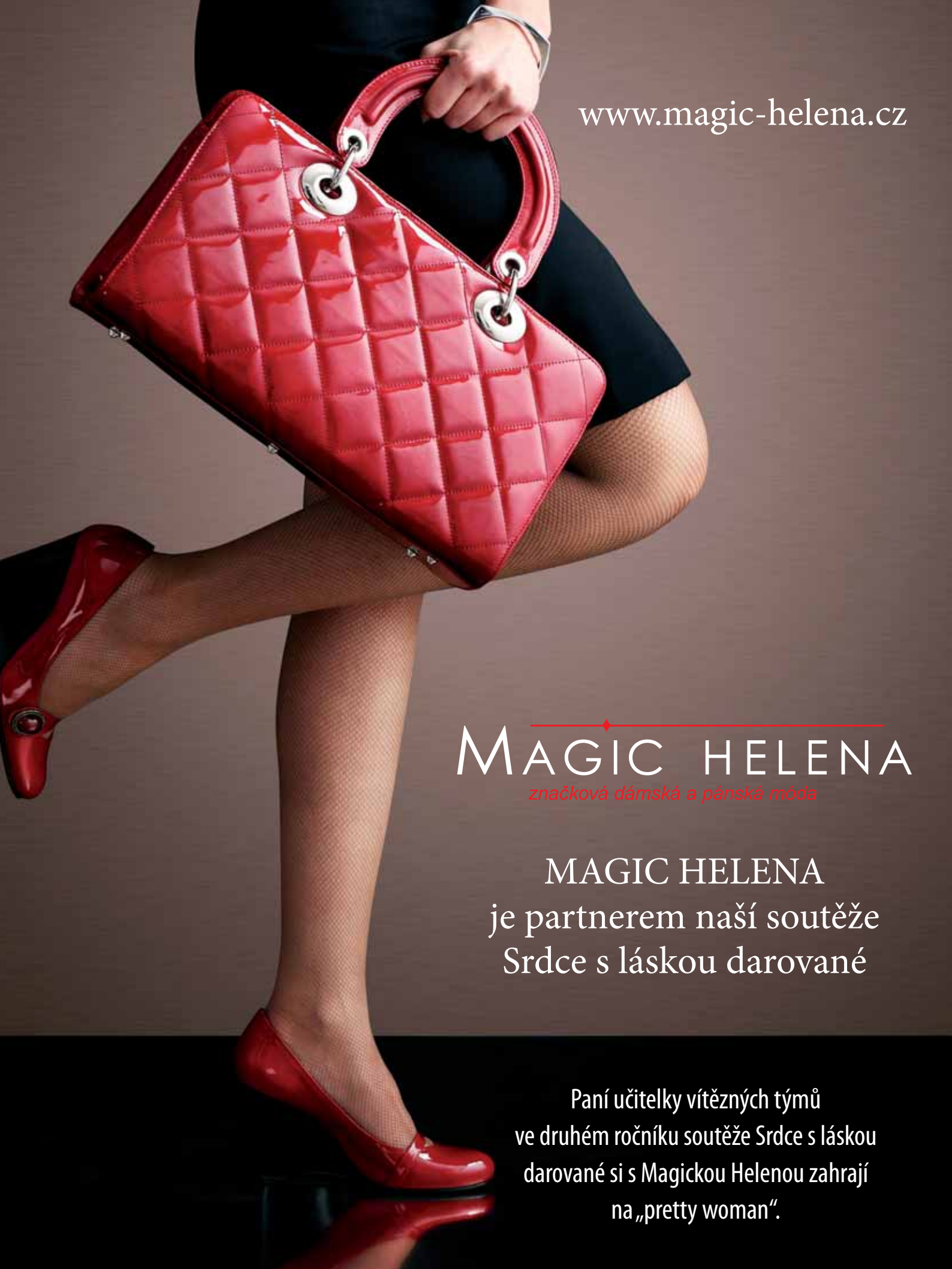
Stáčené kytičky zakoupíte v našem e-shopu www.optys.cz v sekci Optys kreativ – Papírové výřezy – Květiny, rozety. Nápady na další tvoření najdete v brožurkách řady Optys kreativ **Tvoření s papírovými výřezy.**

Videopostup
na výrobu
taštičky

Na www.youtube.com/c/optyspolsro se můžete podívat na inspirativní videa pro své tvoření.

A woman's legs are shown from the knees down, wearing red high-heeled shoes and sheer tights. She is holding a red quilted handbag with silver-toned hardware. The background is a solid dark color.

www.magic-helena.cz

MAGIC HELENA
značková dámská a pánská móda

MAGIC HELENA
je partnerem naší soutěže
Srdce s láskou darované

Paní učitelky vítězných týmů
ve druhém ročníku soutěže Srdce s láskou
darované si s Magickou Helenou zahrají
na „pretty woman“.

NABÍDKA ŠKOLNÍCH SEŠITŮ

Využijte akční nabídku
všech druhů školních sešitů
v období duben–srpen 2016

Vhodný
pro
nejmenší

~~15,-~~
13,16
CENA PO SLEVĚ

Sešit na slovíčka
pro výuku cizích jazyků
• A5, 40 listů
• Obj. č.: 1460

Vhodný
pro větší děti
a dospělé
Více řádků
na stránce

~~16,-~~
13,16
CENA PO SLEVĚ

Sešit na slovíčka
pro výuku cizích jazyků
• A5, 40 listů
• Obj. č.: 1461

2
POMOCNÉ LINKY
abcdefgh

~~5,-~~
3,40
CENA PO SLEVĚ

Sešit 512 s 2 pomocnými linkami – mix motivů
• A5, 10 listů
• Obj. č.: 1522

~~12,-~~
10,80
CENA PO SLEVĚ

Družineček – sešit
pro žáky družiny
• A5, 10 listů
• Obj. č.: 1552

Uvedené ceny jsou včetně DPH.

OPTYS, spol. s r. o.
U Sušárny 301, 747 56 Dolní Životice

Objednávky:
e-mail: skola@optys.cz
telefon: +420 553 777 392, +420 553 777 327

Kompletní nabídka sešitů
a dalších školních pomůcek na

www.optys.cz

Na požádání zašleme
ceník sešitů s elektronickou
objednávkou.

Na přání školy
vypracujeme kalkulaci
na dodání školních sešitů
a pomůcek **pro jednoho
žáka i pro celou třídu.**

**Využijte možnosti mít vlastní design
obálek sešitů.**

Více informací na: skola@optys.cz

NOVINKY

nejen pro jarní.

tvoření

Dřevěné výřezy vhodné
k dalšímu tvoření, například
pro malování akrylovými barvami...

Aktuální nabídku výřezů naleznete na
www.optys.cz
v sekci Optys kreativ

kreativ
OPTYS